सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

कार्यक्रम अंदाजपत्रक
2016 - 2017

वित्त विभाग
(संचालनालय, लेखा व कोषागारे)

(प्रकाशन क्रमांक 2)

*

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई
2016

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

2016 - 2017

वित्त विभाग

(संचालनालय, लेखा व कोषागारे)

(प्रकाशन क्रमांक 2)

वित्त विभागाने तयार केलेल्या कार्यक्रम अंदाजपत्रकाची यादी

कार्यक्रम	कार्यक्रम अंदाजपत्रकाचे नाव

अंदाजपत्रकाचा क्रमांक	
1	वित्त विभाग, मंत्रालय.
2	संचालनालय, लेखा व कोषागारे.
3	विक्रीकर.
4	अल्पबचत व लॉटरी.
5	विमा.
6	स्थानिक निधी लेखा परीक्षा.

अनुक्रमाणिका

तपशील	पृष्ठ क्रमांक
(I) संचालनालय, लेखा व कोषागारे - प्रस्तावना	6
महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवेमधील महिला कर्मचाऱ्यांचा तपशील	8
संचालनालय, लेखा व कोषागारे यांचा रचनात्मक तक्ता	9
अर्थसंकल्पीय तरतुद दर्शविणारा तक्ता	11
संचालनालय, लेखा व कोषागारे यांचेकरीता अर्थसंकल्पीय तरतुद - तक्ता क्रमांक 1	12
(II) संचालनालय, लेखा व कोषागारे यांचे संगणकीकरण	13
संचालनालय, लेखा व कोषागारे यांनी विकसित केलेल्या विविध संगणक प्रणालींचे क्रमवार विवरणपत्र	20
(III) संचालनालय, लेखा व कोषागारे यांचे अन्य कामकाज	
(1) भांडार पडताळणी	22
तक्ता क्रमांक 1	24

(2) दक्षता शाखा	25
तक्ता क्रमांक 1	25
(3) राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांची गट विमा योजना, 1982	27
तक्ता	28
(4) वैद्यकीय प्रतिपूर्तीची विमाछत्र योजना	30
तक्ता	31
(5) वेतन पडताळणी पथक	32
(6) व्हर्च्युअल ट्रेझरी	34
(7) प्रशिक्षण शाखेचे कामकाज	36
प्रशिक्षण वर्गांकरीता अर्थसंकल्पीय तरतुद - तक्ता क्रमांक 1	44
(8) राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजना	45
राज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण करीता अर्थसंकल्पीय तरतुद - तक्ता क्र. 1	52
(9) राज्य शासनाच्या निवृत्तीवेतनधारकांच्या मासिक निवृत्तीवेतनाचे प्रदान	53
एकुण निवृत्तीवेतनधारक - तक्ता क्रमांक 1	55
एकुण निवृत्तीवेतनधारक - तक्ता क्रमांक 2	55
(IV) अधिदान व लेखा कार्यालय यांची माहिती.	56
अधिदान व लेखा कार्यालयाकरीता अर्थसंकल्पीय तरतुद - तक्ता क्रमांक 1	58
अधिदान व लेखा कार्यालयाचे कामकाज - तक्ता क्रमांक 2	59
(V) कोषागार कार्यालयांची माहिती.	61
कोषागार कार्यालयांकरीता अर्थसंकल्पीय तरतुद - तक्ता क्रमांक 1	62
कोषागार कार्यालयांचे कामकाज - तक्ता क्रमांक 2	63
कोषागारनिहाय पारित करण्यात आलेल्या देयकांची संख्या	65

(I) संचालनालय, लेखा व कोषागारे

प्रस्तावना :-

लेखा व कोषागारे संचालनालयाची स्थापना दिनांक 1 जानेवारी 1962 रोजी करण्यात आली. या संचालनालयाच्या स्थापनेमुळे पूर्वी वित्त विभागाच्या थेट नियंत्रणाखाली असलेली कोषागारे, स्थानिक निधी लेखापरीक्षा , लेखा अधिकारी (प्रशिक्षण), भांडार पडताळणी व दक्षता पथके यांच्याकडील लेखाविषयक कामे संचालनालयाच्या नियंत्रणाखाली आणण्यात आली. निरनिराळया शासकीय विभागांमधील लेखाविषयक कामांशी संबंधित अशी राजपत्रित , तसेच अराजपत्रित पदे एकत्र आणता येतील असे शासनाचे एकरूप लेखा सेवा स्थापन करण्याचे या मागील उद्दिष्ट होते. कारण निरनिराळया विभागांमधील लेखाविषयक कामे करणा-या पर्यवेक्षी कर्मचा-यांची वेतनश्रेणी,कामाचे स्वरूप व अर्हता यांबाबतीत एकरूपता नव्हती. शिवाय, अशा एकरुप लेखा सेवेच्या अभावी निरनिराळया शासकीय विभागातील लेखाविषयक व वित्तीय कामे करणा-या पदधारकांना पुढील बढतीची संधी मिळत नव्हती. तसेच अर्हताप्राप्त लेखा अधिका-यांची उणीव असल्यामुळे वेगवेगळया शासकीय विभागांना आपले लेखाविषयक काम योग्य प्रकारे करणे अतिशय कठीण होते.

यासाठी शासनाने 1 फेब्रुवारी 1965 पासून महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवेची स्थापना केली. यामध्ये निरनिराळया शासकीय विभागांमधील लेखाविषयक कामे करणा-या सर्व राजपत्रित व अराजपत्रित पर्यवेक्षी पदांचा समावेश करण्यात आला. यामुळे केवळ निरनिराळया शासकीय विभागांमध्येच नव्हे तर महामंडळ,प्रकल्प,विद्यापीठे, मंडळे,जिल्हा परिषदा, वाणिज्यिक विभाग, स्थानिक निधी लेखापरीक्षा कार्यालय इत्यादींमध्ये देखील लेखाविषयक व वित्तीय जबाबदारीची कामे करण्यासाठी पुरेशी अर्हता व अनुभव असलेले प्रशिक्षित कर्मचारी उपलब्ध होऊ शकतात. तसेच यामुळे कर्मचा-यांना सर्वांगीण अनुभव मिळण्याच्या दृष्टीने त्यांची अदलाबदल करण्याची सोय उपलब्ध होते. 1 फेब्रुवारी 1965 रोजी या सेवेमध्ये एकूण 375 कर्मचारी होते. ही संख्या दिनांक 1 फेब्रुवारी, 2016 रोजी 2877 इतकी झालेली आहे.

संचालक, लेखा व कोषागारे हे विभाग प्रमुख आहेत. संचालनालयाचे मुख्यालय मुंबई येथे असून, पुणे, नाशिक, कोकण भवन, औरंगाबाद, अमरावती व नागपूर येथे प्रत्येकी एक याप्रमाणे त्यांची सहा प्रादेशिक कार्यालये आहेत. तसेच पुढील कार्यालये, लेखा व कोषागारे संचालनालयाच्या प्रशासनिक नियंत्रणाखाली आहेत.

1) राज्यातील सर्व जिल्हा कोषागारे व उपकोषागारे.

2) अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई.

3) व्हर्च्युअल ट्रेझरी.

4) मुंबई/पुणे/नागपूर/औरंगाबाद/अमरावती/ नाशिक येथील लेखा प्रशिक्षण केंद्रे.

5) भांडार पडताळणी शाखा

6) राज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण.

7) वेतन पडताळणी शाखा

संचालक, लेखा व कोषागारे हे विभागप्रमुख असून त्यांचे मुख्यालय मुंबई येथे आहे. मुख्यालयात सहसंचालक, उपसंचालक व सहाय्यक संचालक व पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, नागपूर, अमरावती व कोकण येथील सहा प्रादेशिक सहसंचालक यांचे संचालकांना त्यांचे कामात सहाय्य होते. पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, अमरावती, कोकण व नागपूर येथील विभागीय

सहसंचालक हे आपापल्या विभागातील कोषागारे व उप कोषागार कार्यालयाच्या दैनंदिन कामकाजावर नियंत्रण ठेवतात. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई हे सहसंचालक दर्जाचे अधिकारी असून मुंबई व वांद्रे येथील अधिदान व लेखा कार्यालयातील दैनंदिन कामकाजावर नियंत्रण ठेवतात. हे सर्व अधिकारी मा. संचालकांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली आपली कामे पार पाडतात.

विभाग प्रमुख या नात्याने संचालक हे आपल्या प्रशासकीय नियंत्रणाधीन कार्यालयांचे व्यवस्थापन ,पर्यवेक्षण व कार्यक्षम कामकाज यासाठी जबाबदार असतात. त्याखेरीज कोषागार विषयक कामकाज, महाराष्ट्र कोषागार नियम, महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा यासाठी सेवा प्रवेश नियम, लेखाविषयक विभागीय परीक्षांसाठीचे नियम, पाठयक्रम यात होणा-या सुधारणा लागु करणे, लेखा विषयक कर्मचा-यांचे प्रशिक्षण,कोषागारे व उपकोषागारे यांची प्रशासकीय तपासणी, विविध शासकीय विभाग व कार्यालये यांना लेखा व वित्त विषयक बाबींच्या संबंधात सल्ला देणे यांसारखी कामेसुध्दा संचालकांना पार पाडावी लागतात. भांडार पडताळणी शाखा तसेच वेतन पडताळणी शाखासुध्दा त्यांच्या नियंत्रणाखाली काम करते.

राज्यात व्हर्च्युअल ट्रेझरी वगळता एकूण 34 कोषागारे व 323 उप कोषागारे असून दरवर्षी त्यापैकी सर्वसाधारणपणे 11 कोषागारांचे वार्षिक निरीक्षण हे संचालनालयामार्फत केले जाते व त्या त्या विभागातील सर्व कोषागारांचे निरीक्षण हे विभागीय सहसंचालकांमार्फत केले जाते. तसेच तीन वर्षातून एकदा उप कोषागारांचे निरीक्षण हे विभागीय सह संचालकांमार्फत केले जाते. जिल्हयातील त्यांच्या अधिनस्त सर्व उप कोषागारांचे निरीक्षण कोषागार अधिकारी /अपर कोषागार अधिकारी यांचे मार्फत केले जाते.विभागीय कार्यालयाची प्रशासकीय तपासणी ही दोन वर्षांतून एकदा संचालनालयामार्फत करण्यात येते.

(अ) महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवेमध्ये खालीलप्रमाणे मंजुर पदे आहेत.

महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवेमधील मंजुर पदे.						
अ.क्र.	संवर्ग	संचालनालय व अधिनस्त कार्यालये	स्थानिक निधी लेखा परीक्षा कार्यालये	जिल्हा परिषद	अन्य विभाग कार्यालये व इतर संस्था	एकुण
1	संचालक	1	1	0	19	21
2	सह संचालक	11	8	0	26	45
3	उप संचालक	14	4	34	71	123
4	सहाय्यक संचालक	96	57	34	96	283
5	लेखा अधिकारी	149	67	68	679	963
एकुण राजपत्रित (अ)		271	137	136	891	1435
6	सहाय्यक लेखा अधिकारी	379	161	0	902	1442
एकुण अराजपत्रित (ब)		379	161	0	902	1442
एकुण (अ) + (ब)		650	298	136	1793	2877

(ब) गट क आणि गट ड ची खालीलप्रमाणे पदे मंजुर आहेत :-

संचालनालय, लेखा व कोषागारे, विभागीय सह संचालक, लेखा व कोषागारे , अधिदान व लेखा कार्यालय, राष्ट्रीय निवृत्तीवेतनासाठी राज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण कार्यालय, व्हर्च्युअल ट्रेझरी, राज्यातील सर्व कोषागारे व उपकोषागारे येथील पदांची संख्या खालीलप्रमाणे आहे.

गट "क" कर्मचारी संख्या :- 3366

गट "ड" कर्मचारी संख्या :- 768

महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवेतील महिला कर्मचाऱ्यांचा तपशील.

सन 1994 मध्ये महिला धोरण तयार करण्यात आले, असे धोरण करणारे महाराष्ट्र हे आपल्या भारत देशातील पहिले राज्य आहे.

संचालनालय, लेखा व कोषागारे मधील महिला धोरण 2001 अनुसार केलेल्या कार्यवाहीबाबतचा तक्ता :-

अ.क्र.	संवर्ग	वर्ष (वर्ष अखेर)	एकूण कर्मचारी. (वर्ष अखेर)	पुरुष कर्मचाऱ्यांची संख्या (वर्ष अखेर)	महिला कर्मचारी			अल्पवयीन मुलीशी विवाह केलेल्या प्रकरणांची संख्या	हुंडाप्रतिबंधक कायद्या नुसार उद्भवलेल्या प्रकरणांची संख्या	महिलांच्या लैंगीक छळाबाबत केलेली कार्यवाही / संख्या
					नेमणूका (वर्षभरात)	पदोन्नत्या (वर्षभरात)	संख्या (2014-2015)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	गट अ	सन 2014-2015	474	397	1	7	77	--	--	--
		सन 2015-2016	423	365	2	7	58	--	--	--
2	गट ब राजप	सन 2014-2015	689	516	21	4	173	--	--	--
		सन 2015-2016	689	516	23	4	173	--	--	--
3	गट ब अराप	सन 2014-2015	1164	878	7	0	286	--	--	--
		सन 2015-2016	1242	949	6	11	293	--	--	--
4	गट क	सन 2014-2015	2699	1924	117	29	775	--	--	--
		सन 2015-2016	2800	1986	116	41	814	--	--	--
5	गट ड	सन 2014-2015	594	480	5	6	114	--	--	--
		सन 2015-2016	597	486	5	2	111	--	--	--
एकुण		सन 2014-2015	5620	4195	151	46	1425	--	--	--
		सन 2015-2016	5751	4302	152	65	1449	--	--	--

संचालनालय, लेखा व कोषागारे कार्यालयातील रचनात्मक तक्ता

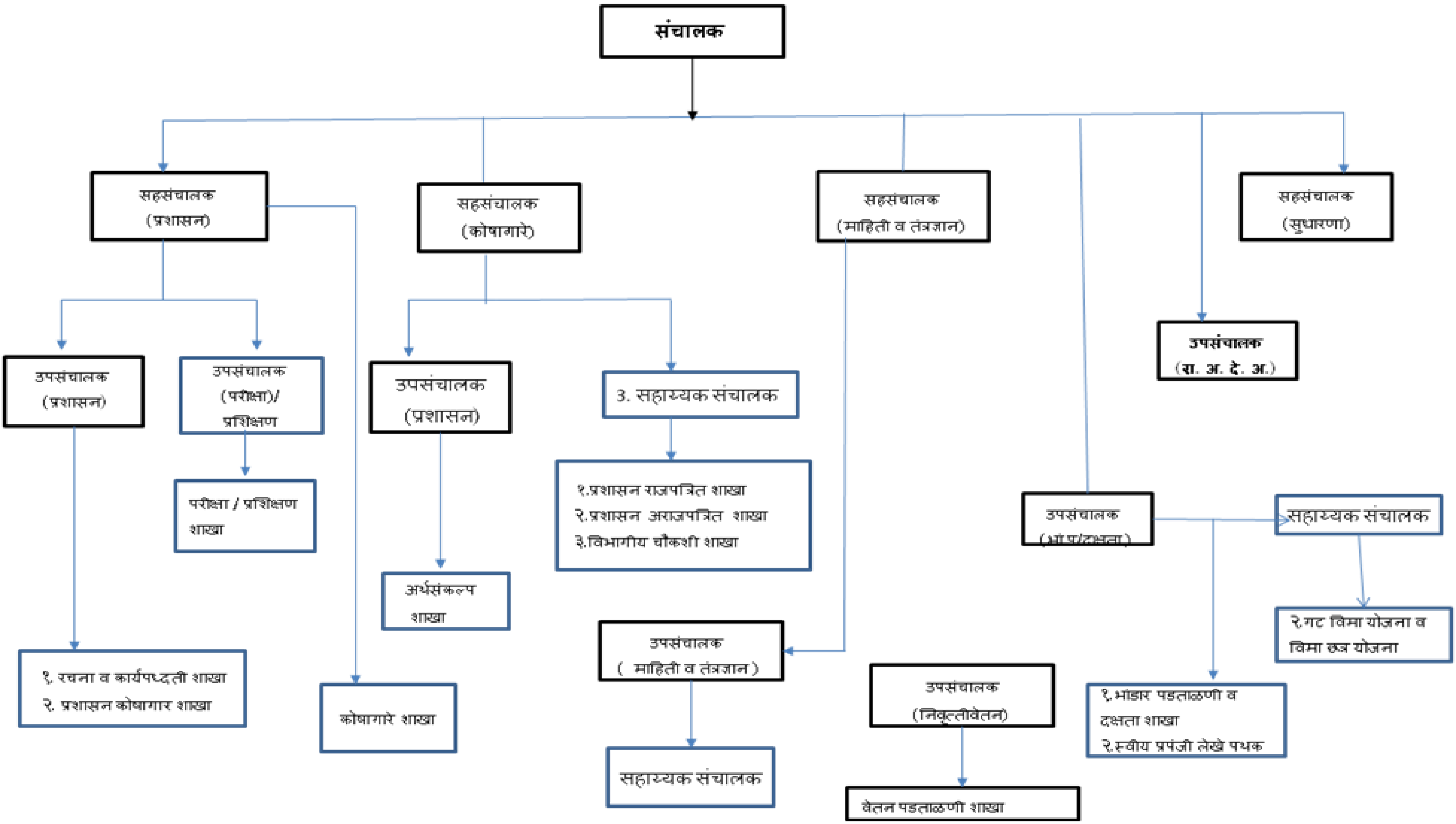

जिल्हा व तालूका स्तरावरील रचनात्मक तक्ता

सह संचालक, लेखा व कोषागारे, कोकण विभाग	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, पुणे विभाग	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, नाशिक विभाग	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, औरंगाबाद विभाग	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, अमरावती विभाग	सह संचालक लेखा व कोषागारे, नागपूर विभाग	अधिदान व लेखा अधिकारी , अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई, .
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
५ कोषागार कार्यालये	५ कोषागार कार्यालये	५ कोषागार कार्यालये	८ कोषागार कार्यालये	५ कोषागार कार्यालये	६ कोषागार कार्यालये	वांद्रे आणि फोर्ट येथे प्रत्येकी १ या प्रमाणे २ कार्यालये
↓	↓	↓	↓	↓	↓	
४५ उपकोषागार कार्यालये	५३ उपकोषागार कार्यालये	४९ उपकोषागार कार्यालये	६९ उपकोषागार कार्यालये	५० उपकोषागार कार्यालये	५६ उपकोषागार कार्यालये	

तीन वर्षांची अर्थसंकल्पीय तरतूद दर्शविणारा तक्ता.

(रुपये लाखात)

			प्रत्यक्ष रकमा 2014-2015			अर्थसंकल्प 2015-2016			सुधारलेला अंदाज 2015-2016			अर्थसंकल्प 2016-2017		
अ.क्र.	कार्यक्रम		महसुली	भांडवली	एकुण	महसुली	भांडवली	एकुण	महसुली	भांडवली	एकुण	महसुली	भांडवली	एकुण
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	मागणी क्रमांक जी-5, 2054 कोषागारे व लेखा प्रशासन	भारीत	0	0	0	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00
		दत्तमत	16012.53	0	16012.53	20377.11	0	20377.11	19839.04	0	19839.04	23130.62	0	23130.62
	एकुण	भारीत	0	0	0	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00
		दत्तमत	16012.53	0	16012.53	20377.11	0	20377.11	19839.04	0	19839.04	23130.62	0	23130.62

विवरणपत्र ब
एकुण अर्थसंकल्पीय तरतुदींचा कार्यक्रमनिहाय तपशील.

(रुपये लाखात)

		प्रत्यक्ष रकमा 2014-2015			अर्थसंकल्प 2015-2016			सुधारलेला अंदाज 2015-2016			अर्थसंकल्प 2016-2017		
अ.क्र.	कार्यक्रम	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	प्रधानशीर्ष 2054 कोषागारे व लेखा प्रशासन												
	095 संचालनालय, लेखा व कोषागारे भारीत	0	0	0	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00
	दत्तमत	2740.51	0	2740.51	3152.14	0	3152.14	3094.22	0	3094.22	3420.95	0	3420.95
2	096 अधिदान व लेखा कार्यालय	2300.32	0	2300.32	2566.94	0	2566.94	2559.71	0	2559.71	2921.19	0	2921.19
3	097 कोषागारांची आस्थापना	10762.81	0	10762.81	13501.35	893.20	14394.55	12497.44	625.24	13122.68	15095.14	400.00	15495.14
4	003 प्रशिक्षण	119.22	0	119.22	155.98	0	155.98	155.66	0	155.66	172.62	0	172.62
5	099 नवीन परिभाषित अंशदान निवृत्ती वेतन योजना यंत्रणा	89.67	0	89.67	107.50	0	107.50	906.77	0	906.77	1120.72	0	1120.72
एकुण	भारीत	0	0	0	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00
	दत्तमत	16012.53	0	16012.53	19483.91	893.20	20377.11	19213.80	625.24	19839.04	22730.62	400.00	23130.62

तक्ता क्रमांक 1

संचालनालय, लेखा व कोषागारे करीता अर्थसंकल्पीय तरतुद.

(रुपये लाखात)

तपशील	प्रत्यक्ष खर्च 2014-2015			अर्थसंकल्प 2015-2016			सुधारलेले अंदाज 2015-2016			अर्थसंकल्प 2016-2017		
	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(अ) कार्याचे वर्गीकरण												
(1) 095 संचालनालय कोषागार व लेखा प्रशासन												
095 (00) (01) संचालनालय कोषागार व लेखा प्रशासन भारीत	0	0	0	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00
दत्तमत	1361.62	0	1361.62	1467.09	0	1467.09	1494.65	0	1494.65	1616.35	0	1616.35
095 (00) (02) भांडार पडताळणी व जागरुकता पथके	412.09	0	412.09	540.86	0	540.86	455.43	0	455.43	572.20	0	572.20
095 (00) (03) जिल्हा परिषदांचे मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी यांचे वेतन व भत्ते	805.76	0	805.76	953.29	0	953.29	953.29	0	953.29	1020.63	0	1020.63
095 (00) (05) शासकीय लेख्यांच्या संगणकीकरणावरील खर्च	161.04	0	161.04	190.90	0	190.90	190.85	0	190.85	211.77	0	211.77
एकुण भारीत	0	0	0	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00
दत्तमत	2740.51	0	2740.51	3152.14	0	3152.14	3094.22	0	3094.22	3420.95	0	3420.95
(ब) उद्दिष्टनिहाय वर्गीकरण												
(1) संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई												
वेतन	2640.13	0	2640.13	3027.58	0	3027.58	2974.34	0	2974.34	3296.25	0	3296.25
मजुरी	0.14	0	0.14	0.18	0	0.18	0.16	0	0.16	0.18	0	0.18
अतिकालीक भत्ता	1.75	0	1.75	3.15	0	3.15	2.84	0	2.84	2.98	0	2.98
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	22.26	0	22.26	32.03	0	32.03	25.30	0	25.30	26.54	0	26.54
देशांतर्गत प्रवासखर्च	33.57	0	33.57	44.90	0	44.90	41.51	0	41.51	47.92	0	47.92
कार्यालयीन खर्च	38.02	0	38.02	40.30	0	40.30	43.46	0	43.46	44.05	0	44.05
व्यावसायिक सेवा	0.77	0	0.77	0.80	0	0.80	4.53	0	4.53	0.80	0	0.80
भाडेपट्टी व कर	3.87	0	3.87	2.18	0	2.18	2.08	0	2.08	2.20	0	2.20
संगणक खर्च	0	0	0	1.02	0	1.02	0	0	0	0.03	0	0.03
एकुण (एक) भारीत	0	0	0	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00
दत्तमत	2740.51	0	2740.51	3152.14	0	3152.14	3094.22	0	3094.22	3420.95	0	3420.95
(क) वित्त व्यवस्थेची साधने												
वित्त विभाग मागणी क्रमांक जी-5 - भारित												
2054 कोषागारे व लेखा प्रशासन - दत्तमत												
एकुण (एक) भारित	0	0	0	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00	2.00	0	2.00
दत्तमत	2740.51	0	2740.51	3152.14	0	3152.14	3094.22	0	3094.22	3420.95	0	3420.95

(II) संचालनालय, लेखा व कोषागारे कार्यालयाचे संगणकीकरण.

राज्यातील कोषागार व उपकोषागारांचे मोठया प्रमाणावर संगणकिकरण करण्यात आले आहे. विविध संगणकीय आज्ञावलींचा उपयोग लेखे तयार करण्यासाठी व जतन करण्यासाठी तसेच वेतन व निवृत्तीवेतन प्रदान करण्यासाठी होतो

1	कोषवाहिनी	लेखाशिर्षवार जमा व खर्चाचे मासिक लेखे अहवाल.
2	ट्रेझरीनेट	कोषागारांत संगणकीय पद्धतीने देयके पारित करणे व लेखे तयार करण्यासाठीची प्रणाली.
3	बीम्स	अर्थसंकल्पीय अंदाज, मंजुर अनुदानाचे वितरण आणि करण्यात आलेला खर्च प्राधिकृत करण्यासाठी.
4	ग्रास	इ-पेमेंट गेटवेद्वारे शासकीय महसुल जमा करणे.
5	अर्थवाहिनी	कोषागारातील जमा व खर्चाचे लेखे, मास्टर डाटा व ट्रेझरीनेट प्रणालीचे व्यवस्थापन व नियंत्रण करण्यासाठीची माहिती पेढी.
6	सेवार्थ	कर्मचाऱ्यांची आवश्यक माहिती नोंदवुन वेतन देयके तयार करणे आणि कर्मचाऱ्याच्या खात्यात वेतन थेट जमा करण्याकरीता.
7.	निवृत्तीवेतनवाहिनी	निवृत्तीवेतनधारकांच्या बँक खात्यात निवृत्तीवेतनाची रक्कम थेट आणि विहित वेळेत जमा करण्याकरीता.
8	राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजना आज्ञावाली	राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेखालील कर्मचाऱ्यांचे लेखांकन, वार्षिक लेखा ठेवणे, परतावे, वार्षिक लेखाचिठ्ठी तयार करण्याकरीता.
9	कर्ज व अग्रिमे	शासकीय कर्मचा-यांना कर्ज आणि अग्रिमे प्रदान करण्याची प्रक्रिया.
10	गट ड - भ.नि.नि	राज्य शासकीय गट ड कर्मचा-यांचे भविष्य निर्वाह निधीचे लेखे ठेवण्याकरीता प्रणाली.
11	वेतनिका	पडताळणी केलेल्या सेवापुस्तकांची विभागवार माहिती.
12	बील पोर्टल	केंद्रीय सर्व्हरव्दारे वेतन देयक वगळता इतर सर्व देयके तयार करणे.

1. कोषवाहिनी :- स्थानिक कोषागारात तयार झालेल्या लेख्यासंबंधातील माहिती दर्शविण्याकरिता ही प्रणाली राष्ट्रीय सूचना केंद्र, पुणे यांनी विकसित केली आहे. हे संकेतस्थळ सर्व इंटरनेट धारकांसाठी खुले आहे. या पोर्टलवर कोषागारातील प्रदाने, योजनानिहाय जमा व खर्च, प्रलंबित देयके इत्यादी तपशिल उपलब्ध करुन देण्यात आला आहे.

   या संकेतस्थळाचा URL https://koshwahini.mahakosh.gov.in हा आहे.

2. ट्रेझरीनेट - ट्रेझरीनेट प्रणाली ही राष्ट्रीय सूचना केंद्र, पुणे यांनी विकसित केलेली कोषागाराच्या लेखांकनासंबंधातील प्रमुख प्रणाली आहे. ही प्रणाली नियमाधारीत असुन याद्वारे नवीन अभिकर्त्यांचा समावेश करणे /तयार करणे आणि विविध अभिकर्त्यांना कार्ये निश्चित करता येतात. आवश्यक माहिती मिळविण्याकरिता आणि ती प्रसारित करण्याकरिता ही प्रणाली अन्य प्रणालीमध्ये समाविष्ट होऊ शकते.

सद्यस्थितीत ती प्रत्येक जिल्हा कोषागारात स्थित स्थानिक सर्व्हरवर कार्यरत आहे. तथापि, एकात्मिक केंद्रीय ट्रेझरी नेट प्रणालीमध्ये समावेशनाकरिता उपाययोजना करण्यात येत आहे, ज्यामध्ये ट्रेझरी नेट ॲप्लीकेशन सर्व्हर आणि डेटाबेस सर्व्हर हे एकाच ठिकाणी स्थित असतील आणि सर्व जिल्हा कोषागारे व उप कोषागारे ही ह्या सेंट्रल सर्व्हरला एमपीएलएसद्वारे जोडण्यात येतील.

आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांकडून प्राप्त झालेल्या देयकांची पोच ट्रेझरी नेटद्वारे देण्यात येईल. कोषागारामध्ये विविध टप्प्यांवर ऑनलाईन पद्धतीने देयकांचे लेखा परीक्षण करुन मंजुर करण्यात येतात व रकमेचे प्रदान थेट आहरण व संवितरण अधिकारी/कर्मचारी/निवृत्तीवेतनधारक/ त्रयस्थ अदाता यांच्या बँक खात्यामध्ये इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने करण्यात येतात. अपवादात्मक परिस्थितीमध्ये धनादेश निर्गमित करण्यासाठी, धनादेश निर्गमित करण्याची पद्धत चालू ठेवण्यात आली आहे. बँकेकडून इलेक्ट्रॉनिक्स स्क्रोल्स प्राप्त केले जातात आणि जमेची माहिती प्रणालीमध्ये समाविष्ट होते.

अर्थवाहिनी पोर्टलमध्ये सर्व कोषागारांतुन ट्रेझरीनेट प्रणालीमधुन माहिती जमा केली जाते आणि त्यामुळे विविध लेखाशिर्षांखालील जमा आणि खर्चांच्या रकमेची एकत्रित स्थिती दर्शविणे शक्य होते. तसेच महालेखापालांना सर्व जमा व खर्च व्यवहाराची/प्रमाणकांची माहिती उपलब्ध करुन देण्यात येते.

3. बीम्स :- अर्थसंकल्पीय अंदाज, अनुदानाचे वितरण आणि खर्च करण्यात आलेले अनुदान प्राधिकृत करण्यासाठी ही संगणकीय प्रणाली आहे. हयात विविध टप्प्यांवरील निधीचे हस्तांतरण जसे वाटप, वितरण, पुनर्विनियोजन, आहरण, अनुदान परत करणे इत्यादी कार्ये करण्यात येतात. विधानमंडळामध्ये मंजूर करण्यात आलेल्या अर्थसंकल्पाचा समावेश असलेली ई-बजेट फाईल या प्रणालीमध्ये अपलोड करण्यात येते. ही फाईल वित्त विभागातील अर्थसंकल्प शाखेमार्फत अन्य विभागांना अनुदान वितरित करण्यासाठी उपलब्ध होते. शासनाच्या सर्व विभागांना मागणी क्रमांक निहाय प्राप्त झालेले, वाटप झालेले व शिल्लक राहिलेले अनुदान पाहु शकतात. खर्चाच्या प्राधिकारासंबंधातील विकल्प हा आहरण व संवितरण अधिका-यांकडे उपलब्ध आहे. कोषागारामध्ये सादर होणा-या प्रत्येक देयकासोबत बीम्सद्वारे तयार झालेली प्राधिकारपत्रे जोडणे आवश्यक आहे. या प्राधिकारपत्रांमध्ये अर्थसंकल्प वर्गीकरण, ठोक रक्कम , वजाती, निव्वळ रक्कम, अदात्याचा तपशील इत्यादींचा अंर्तभाव आहे.

या संकेतस्थळाचा URL https://beams.mahakosh.gov.in हा आहे.

4. ग्रास (गव्हर्नमेंट रिसिट अकाऊंट सिस्टिम) : महाराष्ट्र शासन, वित्त विभागाने प्रदाने इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने स्वीकारण्याचे निश्चित केले आहे. प्रचलित पद्धतीबरोबरच इ-पेमेंट ही महाराष्ट्र शासनाने देऊ केलेली पद्धत आहे. विभागाच्या सध्याच्या कार्यकारी आणि लेखा विभागाच्या कार्यपद्धतीवर कोणताही परिणाम न होऊ देता, महाराष्ट्र राज्याचे कर विविध बँकांच्या इंटरनेट पोर्टलवरुन ऑनलाईन पद्धतीने स्वीकारण्याकरिता ही

विकसित करण्यात आली आहे. या सुविधेचा वापर करण्याकरिता, अभिकर्त्याकडे शासनाच्या यादीवरील कोणत्याही बँकेचे नेट बँकिंग खाते असणे आवश्यक आहे.

5. अर्थवाहिनी:- अर्थवाहिनी ही कोषागारातील जमा व खर्चाचे लेखे, मास्टर डाटा व ट्रेझरीनेट प्रणालीचे व्यवस्थापन व नियंत्रण करण्यासाठीची माहिती पेढी आहे. या प्रणालीमार्फत कोषागारांमध्ये वापरात असलेल्या ट्रेझरीनेट प्रणालीवर व्यवस्थापन व नियंत्रण करण्यात येत असते. तसेच या प्रणालीमध्ये आवश्यक असलेला मास्टर डाटा ठेवण्यात आलेला असुन त्यामध्ये सुविधेप्रमाणे बदल केले जात असतात.

   अर्थवाहिनी या प्रणालीतुन कोषागारनिहाय जमा व खर्चाचे महावार लेखांकन आकडेवारी डाऊनलोड करण्याकरीता महालेखापाल कार्यालयास लॉगइन ची सुविधा उपलब्ध करुन देण्यात आलेली आहे.

6. सेवार्थ :- सेवार्थ ही सर्व शासकीय कर्मचा-यांकरीता वेतन अदा करण्याची प्रणाली आहे. शासनाने सर्व शासकीय कर्मचा-यांच्या वेतनाचे प्रदान या प्रणालीव्दारे करणे अनिवार्य केले आहे. सेवार्थ प्रणाली बीम्स प्रणालीसोबत संलग्न करण्यात आलेली आहे. या प्रणाली मधील प्रमुख मोड्युल्स खालील प्रमाणे.

   1. वेतन प्रणाली: - मुख्य कार्ये

      1) अर्थसंकल्पीय योजना संकेतांक निहाय कार्यालयांची नोंदणी.
      2) संबंधित प्रशासकीय विभागामार्फत पदांचे केंद्रीय वाटप.
      3) प्रशासकीय विभागाव्दारे प्रत्येक कार्यालयाकरीता मंजुर पदांची नोंद करणे.
      4) कर्मचा-यांची नोंदणी आणि युनिक एम्पलॉई आयडी (सेवार्थ आयडी) देणे.
      5) कर्मचाऱ्यांना अदा करण्यात येणारे भत्ते व त्यांच्या वेतनातील वजातींची नोंद करणे.
      6) शासनाने दिलेल्या कर्ज व अग्रिमांची वसुली.
      7) मासिक वेतन देयकातील बदलाचे विवरण पत्र तयार करणे व त्यानुसार मासिक वेतन देयक तयार करणे .
      8) पुरवणी देयके तयार करणे.
      9) कर्मचाऱ्यांकरीता त्यांचे वेतनाबाबतची माहिती.
      10) महालेखापाल कार्यालयास विविध अहवाल पाहण्यासाठी सेवार्थ प्रणालीमध्ये लॉगइन उपलब्ध करुन दिले आहे.

7. निवृत्तीवेतनवाहिनी : निवृत्तीवेतन - महाराष्ट्र राज्य शासकिय निवृत्तवेतनधारकांकरीता हि केंद्रीय वेब बेस्ड आज्ञावली आहे. या प्रणालीची मुख्य कार्ये खालील प्रमाणे:

1. कोषागारातील निवृत्तीवेतनधारकांची ओळख आणि निवृत्तीवेतनाच्या प्रथम प्रदानाच्या प्रक्रियेची (निवृत्तीवेतनाचे अशंराशीकृत मुल्य आणि मृत्यु नि सेवा उपदान यासह) ऑनलाईन पावती महालेखापाल कार्यालयाकडून प्राप्त होते.
2. मासिक निवृत्तीवेतन देयक आणि बदलाचे विवरण पत्र तयार होते.
3. वार्षिक हयातीचे दाखले - जमा आणि अद्यावत करणे.
4. निवृत्तीवेतन प्रदान आदेशांचे कोषागारांतर्गत / महालेखापाल कार्यालयांतर्गत हस्तांतरण.
5. विहीत देयक नमुने.
6. निवृत्तीवेतनधारकांकरीता पेन्शनर्स कॉर्नर.
7. बाह्यप्रणालींशी संवाद.

निवृत्तीवेतन प्रणालीमध्ये माहिती भरण्याकरीता महालेखापाल कार्यालयातील अधिका-यांना लॉगइन उपलब्ध करुन दिले आहे. महालेखापाल कार्यालयातील अधिकारी प्रथम प्रदानाशी संबंधित तसेच निवृत्ती वेतनप्रणाली मधुन मागिल सर्व मंजूर केलेल्या देयकांची पाहणी करु शकतील.

शासकीय कर्मचा-यांना निवृत्तीवेतन प्रकरण ऑनलाइन पध्दतीने तयार करण्यात आलेले पाहण्याकरीता सुविधा उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे. ज्याची सद्यस्थितीत चाचणी चालु आहे. त्याच्या यशस्वीतेनंतर, माहिती पुन्हा भरण्याचे टाळण्याकरीता, संगणकिकृत माहिती महालेखापाल कार्यालयास उपलब्ध करुन दिली जाईल. निवृत्तीवेतन प्रणाली मधील संगणकिकृत माहिती त्यांच्या प्रणालीमध्ये हस्तांतरीत होण्याची शक्यता आजमावण्याकरीता तसेच ती त्यांच्या टप्प्यावर तपासण्याकरीता सदर माहिती दोनही महालेखापाल कार्यालयांना लवकरच उपलब्ध करुन दिली जाईल.

8. राष्ट्रीय निवृत्ती वेतन योजना - दिनांक 01/11/2005 रोजी किंवा त्यानंतर राज्य शासनाच्या सेवेत नियुक्त झालेल्या कर्मचयाऱ्यांना परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजना लागु करण्यात आली होती. सदर योजनेचे समावेशन राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेत करण्यात आले असुन दिनांक 01.04.2015 पासुन योजनेची अंमलबजावणी सुरु करण्यात आली आहे. यासाठी विकसित केलेल्या प्रणालीत पुढील सुविधा उपलब्ध करुन देण्यात आलेल्या आहेत. कर्मचाऱ्यांच्या नोंदणीसाठी आहरण व संवितरण अधिकारी यांना नोंदणी फॉर्म तयार करणे व अंशदानाच्या वजातीबाबतची विवरणपत्रे तयार करणेबाबत सुविधा उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे. तसेच कोषागार अधिकारी यांना राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजना लागु असलेल्या कर्मचा-यांचे आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी पाठविलेल्या नोंदणी अर्जास मान्यता देणे, कर्मचाऱ्यांच्या अंशदानाची देयकासोबत जोडलेल्या वजाती विवरणपत्रांचे लेखांकन करणे, रक्कम आहरित करणे, एकत्रित अंशदाने केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरणाकडुन व्यवहार क्रमांक घेऊन विश्वस्त बँकेकडे पाठविणे या सुविधा उपलब्ध करुन घेण्यात आलेल्या आहेत. याशिवाय सांख्यिकी तपशील दर्शविणारे जसे कोषागारनिहाय कर्मचारी संख्या,

आहरण व संवितरण अधिकारी संख्या याबाबतचे अहवालही कोषागार अधिकारी यांना उपलब्ध करुन देण्यात आले आहेत.

या प्रणालीतुन परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजनेचे मिसींग क्रेडीट (गहाळ रक्कम) भरणेबाबतची सुविधाही उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे.

9. शासकीय कर्मचाऱ्यांकरिता कर्जे व अग्रिम मोड्यूल हे कोषागारे आणि मुख्य कार्यालयात कार्यान्वित करण्यात आले आहे. सर्व प्रकारच्या अग्रिमाकरिता संपूर्ण कार्यवाहीची प्रक्रियेचे ऑटोमेशन या प्रणालीद्वारे होते. ही प्रणाली पूर्णपणे सेवार्थशी संलग्न आहे. अग्रिमांच्या निश्चित केलेल्या हप्त्यांच्या वसुलीची कार्यवाही या प्रणालीमार्फत केली जाते. अग्रिमाची वसुली न होण्याच्या शक्यता कमी करणे हा या प्रणालीचा उद्देश आहे. या प्रणालीच्या सुरवातीपासून दोनही महालेखापाल कार्यालये यामध्ये समाविष्ट करण्यात आली आहेत. महालेखापाल कार्यालयातील प्रतिनिधी सुधारणेसंबंधातील आराखड्याचे प्रक्रियेसंदर्भाने या योजनेचे भाग असल्याबाबत शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे.

या प्रणालीच्या संबंधातील विकासाची प्रक्रिया बहुतांशी पूर्ण झालेली आहे आणि एकमेकांच्या किंवा महालेखापाल, बँका इत्यादि भागधारकांसह संलग्नतेच्या टप्प्यावर आहे. हे साध्य करण्याकरिता दोनही महालेखापाल कार्यालयातील प्रतिनिधींशी याबाबत नियमितपणे चर्चा सुरु आहे.

10. गट-ड कर्मचाऱ्यांचा भविष्य निर्वाह निधी आज्ञावली ही महाराष्ट्र शासनाच्या गट-ड संवर्गातील कर्मचाऱ्यांच्या भविष्य निर्वाह निधीचे अभिलेख्यांच्या संगणकीकरणाच्या उद्दीष्टाने तयार करण्यात आली आहे. ही आज्ञावली कार्यप्रवाहावर आधारित असून ती संपूर्णपणे सेवार्थशी संलग्न आहे. भविष्य निर्वाह निधीच्या अग्रिमाचे हस्तलिखित रित्या करण्यात येणाऱ्या प्रक्रियेचे ऑटोमेशन करणे हे या आज्ञावलीचे उद्दीष्ट आहे. भविष्य निर्वाह निधी अग्रिमाकरिता अर्ज आणि मंजूरी करिता ऑनलाईन सुविधा उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे. महालेखापाल कार्यालयाकडून भविष्य निर्वाह निधीचा लेखा ठेवण्यात येत नसल्याने अर्थसंकल्पीय उद्दीष्टाकरिता महालेखापाल कार्यालयास इलेक्ट्रॉनिक डेटा उपलब्ध करुन दिला जाईल.

11. वेतनिका : वेतनिका प्रणालीमध्ये वेतन पडताळणी पथकाकडे सादर करण्यात आलेल्या कर्मचाऱ्यांचे सेवा पुस्तकांचा मागोवा घेण्याकरीता हे संकेतस्थळ आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांकरीता विकसित करण्यात आले आहे.

संचालनालय, व सहा विभागीय सह संचालक कार्यालयांमध्ये वेतन पडताळणी पथकाची स्थापना करण्यात केलेली आहे. या पथकाकडुन शासकीय कर्मचारी/अधिकारी यांचे सेवापुस्तकाची तपासणी करण्यात येते. शासकीय कार्यालयाकडुन तपासणीसाठी प्राप्त झालेल्या सेवापुस्तकांचा तपशील हा वेतनिका

प्रणालीमध्ये नोंदविला जातो. शासकीय कार्यालये व शासकीय कर्मचारी / अधिकारी यांचे पडताळणीसाठी सादर झालेल्या पुस्तकांची स्थितीची माहिती करुन घेण्यासाठी प्रणालीमध्ये त्या त्या शासकीय कर्मचाऱ्याचा सेवार्थ आयडी नोंदविल्यास माहिती प्राप्त होते. विभागनिहाय किती सेवापुस्तके तपासणीसाठी उपलब्ध झाली आहेत व त्यांची पडताळणी स्थिती काय आहे याबाबतची माहिती या प्रणालीवर उपलब्ध होते.

12. बिल पोर्टल : बिल पोर्टल ही आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांनी सर्व प्रकारची देयके इलेक्ट्रॉनिक फॉर्मॅट मध्ये तयार करण्याकरिता नावीन्यपूर्ण आज्ञावली आहे. वेतन आणि निवृत्तीवेतन देयके वगळता, इतर सर्व २१ प्रकारची देयके या प्रणालीमधून तयार करण्यात येतील. बिम्स पोर्टल हा बीम्स प्रणालीचा अंतर्गत भाग आहे.

बिल पोर्टलमधून देयक तयार करण्याकरिता आहरण व संवितरण अधिकारी यांना लॉग-इन करणे आवश्यक आहे. बहुतांश माहिती ही मास्टर डेटा फाईल म्हणून घेण्यात येत असते ज्याद्वारे देयके तयार करण्यात येतात. अर्थसंकल्पीय अनुदानावरही या प्रणालीद्वारे लक्ष ठेवण्यात येत असते. हे देयक व अनुदान प्राधिकारपत्र असे एकत्रित असलेले देयक आहे. प्रथमत: ही प्रणाली देयकांची छापिल प्रत उपलब्ध करुन देईल जी आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी कोषागारात सादर करावयाची आहे. तथापि देयकांची माहिती ही लेखा परीक्षणाकरिता कोषागारात आपोआप हस्तांतरित करण्यात येत

असते. प्रत्येक मागणीची अचूकता निश्चित करण्याकरिता या प्रणालीमध्ये लेखा परीक्षणाच्या अधिकतम मुद्यांचा समावेश करण्यात आला आहे. महालेखापालांचे अनुमतीनंतर पुढील टप्प्यांमध्ये "पेपरलेस बिल" या संकल्पनेचा अंतर्भाव करण्यात येणार आहे.

प्रत्येक देयक ५ भागांमध्ये विभाजित करण्यात आले आहे.

१. लेख्याची माहिती
२. देयकाचा मुख्य गाभा
३. आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांनी प्रमाणित केलेली अदात्याची माहिती
४. कोषागार कार्यालयाचे अभिप्रायाकरिता जागा
५. महालेखापाल कार्यालयाचे अभिप्रायाकरिता जागा

देयकांची माहिती या पोर्टलवर कायमस्वरुपी साठविण्यात येईल आणि आवश्यकतेनुसार ती मागणीकर्त्यास उपलब्ध होईल.

संचालनालय, लेखा व कोषागारे यांनी विकसित केलेल्या विविध संगणक प्रणालींचे क्रमवार विवरणपत्र.

अ.क्र.	प्रणालीचे नाव	विकसित करणा-या संस्थेचे नाव	विकसनाची सुरुवात केल्याचा दिनांक	प्रत्यक्षात प्रणाली विकसन झाले ते वर्ष	विषय
1	ट्रेझरीनेट (पीएचपी + डिबी-2)	राष्ट्रीय सूचना केंद्र, पुणे	1989	2007	कोषागाराचे कामकाज.
2	कोषवाहिनी (पीएचपी + डिबी-2)	राष्ट्रीय सूचना केंद्र, पुणे	2007	2007	एमआयएस पोर्टल
3	अर्थवाहिनी (पीएचपी + डिबी-2)	राष्ट्रीय सूचना केंद्र, पुणे	2008	2008	मास्टर डाटा पोर्टल
4	बीम्स (जावा + डिबी-2)	राष्ट्रीय सूचना केंद्र, पुणे	2007	2007	अर्थसंकल्प पोर्टल
5	सेवार्थ (जावा + डिबी-2)	टाटा कन्सलटंन्सी सर्विसेस (टी.सी.एस)	2010	2012	वेतन
6	निवृत्तीवेतन (निवृत्तीवेतनवाहिनी)	टाटा कन्सलटंन्सी सर्विसेस (टी.सी.एस)	2010	2012	निवृत्तीवेतन
7	शासकीय जमा लेखांकन पध्दती (ग्रास) (पीएचपी + डिबी-2)	राष्ट्रीय सूचना केंद्र, पुणे	2009	2010	शासकीय जमा
8	कर्जे व अग्रीमे (जावा + डिबी-2)	टाटा कन्सलटंन्सी सर्विसेस (टी.सी.एस)	2013	2014	शासकीय कर्मचा-यांना अग्रिमे.

9	गट ड भविष्य निर्वाह निधी (जावा + डिबी-2)	टाटा कन्सलटंन्सी सर्विसेस (टी.सी.एस)	2013	2014	भविष्य निर्वाह निधी
10	वेतनिका (पीएचपी + डिबी-2)	राष्ट्रीय सूचना केंद्र, पुणे	2013	2013	वेतन पडताळणी
11	कस्टमाईज्ड सेवार्थ (जावा + डिबी-2)	टाटा कन्सलटंन्सी सर्विसेस (टी.सी.एस)	2012	2013 पासून	अनुदानित संस्था / जिल्हा परिषदांच्या कर्मचा-यांचे वेतन
12	बील पोर्टल (जावा + डिबी-2)	राष्ट्रीय सूचना केंद्र, पुणे	2014	2015	सर्व प्रकारची देयके तयार करणे.

(III) संचालनालय, लेखा व कोषागारे यांचे अन्य कामकाज.

(1) भांडार पडताळणी

लोकलेखा समितीने 1944-45 च्या विनियोजन लेख्यावरील लेखा अहवाल व केलेल्या शिफारशीनुसार शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक 9281 /33, दिनांक 16 ऑक्टोबर 1952 अन्वये वित्त विभागाचा एक भाग म्हणून स्वतंत्र भांडार पडताळणी शाखेची स्थापना करण्यात आली. त्यानंतर 1 जानेवारी 1962 पासून स्थापना करण्यात आलेल्या लेखा व कोषागारे संचालनालयामध्ये वित्त विभागाची भांडार पडताळणी शाखा विलीन करण्यात आली. शासन निर्णय, वित्त विभाग क्रमांक डीएटी-1064/584/सी-12 दिनांक 1 फेब्रुवारी 1965 अन्वये महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा दिनांक 1 फेब्रुवारी 1965 रोजी स्थापन करण्यात आली आणि भांडार पडताळणी अधिकारी व भांडार निरीक्षक या पदाचा उक्त सेवेच्या अनुक्रमे गट -ब व गट -ब (अराजपत्रित) मध्ये अंतर्भाव करण्यात आला.

भांडार पडताळणी शाखेमार्फत शासनाच्या विविध विभागीय राजपत्रित कार्यालयाच्या ताब्यातील साठयांची व भांडारांची पडताळणी करण्याचा प्रमुख उद्देश साठयाची प्रत्यक्ष शिल्लक आणि पुस्तकी शिल्लक यांचा मेळ घेणे असा आहे. त्यासोबतच प्रत्यक्ष शिल्लक साठा पुस्तकात दर्शविलेल्या भांडार वर्णनाशी जुळतो किंवा नाही हे ही तपासले जाते. वस्तुच्या / साठयाच्या वापराचे प्रमाण जास्त आहे काय तसेच दर्शविण्यात आलेली तूट योग्य व समर्थनीय आहे काय हयाचीही पडताळणी भांडार पडताळणी शाखेतील अधिकारी/ कर्मचारी करतात. साठा व भांडारे यांची खरेदी प्रक्रिया तसेच आवश्यकता हया बाबींची तपासणी ही या शाखेमार्फत होत असते. विशिष्ट कालावधीनंतर खराब होऊ शकणा-या आणि उपयोगात नसणा-या भांडाराच्या जादा साठयाची विल्हेवाट इतर भांडाराकडे (आवश्यकता असेल तेथे) वर्ग करून लावता येईल काय याबाबत उपयुक्त सुचनाही केल्या जातात. थोडक्यात भांडारे व वस्तुंचे साठे यांचा योग्य व परिणामकारक वापर होण्याच्या दृष्टीने भांडार पडताळणी चिकित्सक दृष्टीने करण्यात येते.

भांडाराचे खालीलप्रमाणे वर्गीकरण करण्यात येते.

शासन निर्णय वित्त विभाग क्र. संकीर्ण-1011/प्र.क्र.21/कोषा प्र-5, दिनांक 25.03.2011.

"अ" वर्ग (मोठी भांडारे)	ज्या भांडारातील वस्तुंच्या साठयांची किंमत रुपये 50,00,000/- किंवा त्याहुन अधिक आहे अशी भांडारे
"ब" वर्ग (मध्यम भांडारे)	ज्या भांडारातील वस्तुंच्या साठयांची किंमत रुपये 5,00,000/- किंवा त्याहून अधिक परंतु रुपये 50,00,000/- पेक्षा कमी आहे अशी भांडारे.
"क" वर्ग (लहान भांडारे)	ज्या भांडारातील वस्तुंच्या साठयांची किंमत रुपये 5,00,000/- हून कमी आहे अशी भांडारे.

"अ", "ब" व "क" वर्गीकरणानुसार भांडारच्या पडताळणीसाठी कालमर्यादा पुढे दर्शविल्याप्रमाणे आहे.

भांडाराचा प्रकार	कालावधी
"अ" वर्ग	3 वर्षांतुन एकदा

"ब" वर्ग	4 वर्षांतुन एकदा
"क" वर्ग	5 वर्षांतुन एकदा

प्रत्येक प्रकारच्या भांडाराच्या पडताळणीसाठी किती दिवस लागतील याबाबत स्पष्ट मानके नाहीत. ते भांडारातील साठयावर निर्भर असते. भांडाराच्या वर्गीकरणानुसार लागणा-या मानवी दिवसाचे प्रमाण निश्चित स्वरुपाचे नसून, मागील वर्षामध्ये अशा भांडार पडताळणी करीता लागलेला काल ावधी लक्षात घेऊन भांडार पडताळणी पूर्ण करण्यासाठी व अहवाल तयार करण्यासाठी लागणा-या कालावधीचा अंदाज तदर्थ तत्त्वावर करण्यात येतो.

सदर शाखा लेखा व कोषागारे संचालकाच्या नियंत्रणाखाली आहे. मुंबईतील भांडाराच्या भांडार पडताळणीचे काम सह/उप संचालक, लेखा व कोषागारे , कोकण विभाग हे पाहत असून, इतर प्रादेशिक स्तरावर प्रादेशिक सह/उप संचालकांकडून त्यासंबंधीची कामे पार पाडली जातात.

संग्रह व भांडार पडताळणीच्या कामासाठी करावयाच्या दौ-याचे कार्यक्रम आखणे आणि ते सर्व पार पाडणे हयासाठी प्रत्येक मंडळ कार्यालयातील भांडार पडताळणी अधिकारी हयांचे मार्फत करण्यात येते. सदर अधिका-यांचा तसेच त्यांच्या हाताखालील कर्मचा-यांचा दौ-याचा आगाऊ त्रैमासिक कार्यक्रम आखून तो विभागीय सह/उप संचालक, लेखा व कोषागारे यांचेकडून मान्य करून घेतला जातो.

शासकीय कार्यालयांच्या करण्यात आलेल्या भांडार पडताळणीचा अहवाल संबंधित कार्यालयास तसेच त्यांच्या प्रशासकीय विभागात भांडार पडताळणी अधिकारी पाठवित असतात.

वार्षिक प्रशासन अहवाल ---- विभागीय कार्यालयाकडून प्राप्त झालेल्या वार्षिक प्रशासन अहवालाचे एकत्रिकरण करून हा अहवाल शासनास सादर करण्यात येतो व त्याची प्रत महालेखापाल , मुंबई/ नागपूर यांना पाठविण्यात येते. त्या अहवालाची प्रत सचिव , महाराष्ट्र विधान मंडळ , विधान भवन यांनाही पाठविण्यात येते. सदर अहवालामध्ये वर्षभरामध्ये प्रत्यक्ष पडताळणी केलेल्या भांडारांचा विभागनिहाय तपशील व आढळलेल्या गंभीर उणीवांचा तपशील अंतर्भूत करण्यात येतो.

तक्ता क्रमांक 1

अ.क्र	तपशील	2014-2015	2015-2016
1	2	3	4
1	भांडारांचे वर्गीकरण		
	भांडाराची एकूण संख्या		

	'अ ' वर्ग भांडारे	1708	1720
	'ब ' वर्ग भांडारे	1917	1972
	'क ' वर्ग भांडारे	483	482
	एकूण	4108	4174
2	चक्रीय नियमानुसार पडताळणी योग्य झालेली भांडारे (तपासणीसाठी प्रलंबित असलेल्या भांडारासह)		
	'अ ' वर्ग भांडारे	872	869
	'ब ' वर्ग भांडारे	783	841
	'क ' वर्ग भांडारे	235	265
	एकूण	1890	1975
3	संग्रह पडताळकाच्या संख्येनुसार उपलब्ध असलेली मानवी दिवस व त्यांचे भांडारांच्या वर्गनिहाय वाटप.		
	'अ ' वर्ग भांडारे	4751	5957
	'ब ' वर्ग भांडारे	1086	1571
	'क ' वर्ग भांडारे	248	311
	एकूण	6085	7839
4	उपलब्ध मानवी दिवसांच्या आधारे अ.क्र.2 मधील पडताळणी केलेली भांडारे.		
	'अ' वर्ग भांडारे	452	299
	'ब ' वर्ग भांडारे	456	308
	'क ' वर्ग भांडारे	26	96
	एकुण	934	703
5	भांडार पडताळणीत आढळलेल्या त्रुटी		
	बाबींची संख्या	3645	3913
	रक्कम लाखात	130.31	83.02
6	भांडार पडताळणीत आढळलेले अधिक्य		
	बाबींची संख्या	861	889
	रक्कम लाखात	50.76	42.77
7	विनावापर भांडारात अडकलेला सरकारी निधी		
	बाबींची संख्या	5438	5169
	रक्कम लाखात	1039.67	840.65
8	पडताळणीत आढळलेल्या इतर उणीवा		
	बाबींची संख्या	1280	1300
	रक्कम लाखात	27.00	31.20

(2) □□□□□□ □□□□

संचालनालयाच्या दक्षता शाखेच्या कक्षेत खालील कामे येतात.

(1) नियंत्रक अधिका-यांकडून शासन परिपत्रक, वित्त विभाग क्रमांक व्हीजीएल 1057 - पाच -2, दिनांक 26 नोव्हेंबर 1957 व व्हीजीएल1269-पाच-2 दिनांक 1 जून 1959 अन्वये विहीत केलेल्या 'ब' विवरणाव्दारे कळविलेल्या खर्चाच्या मेळाची प्रगती पाहणे.

(2) खातेप्रमुखांनी शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्रमांक डीएटी 1265/3793/65/12 दिनांक 20 ऑगस्ट 1965 अन्वये विहीत केलेल्या "क" विवरणपत्राव्दारे कळविलेल्या शासकीय रकमेच्या अफरातफरीच्या व मालमत्तेच्या हानीबाबतच्या प्रकरणांची प्रगती पाहणे.

संबंधित प्राधिका-यांनी सादर केलेल्या नियतकालीक विवरणाच्या आधारे दक्षता शाखा प्रगती पहात असते.

□□□□□ □□□□□□□ 1

(□□□□□ लाखात)

		2014-2015	2015-2016
1	2	3	4
दक्षता शाखा			
1 लेखा आक्षेप			
सुरुवातीचे प्रलंबित आक्षेपाची शिल्लक बाबी			
	बाबी	8520	6614
	रक्कम लाखात	123348.42	108732.59
नवीन आक्षेप			
	बाबी	2796	1885
	रक्कम लाखात	42171.54	31060.03
आक्षेपांचे निराकरण			
	बाबी	4702	2728
	रक्कम लाखात	56787.37	20182.34
वर्षाअखेरची शिल्लक			
	बाबी	6614	5771
	रक्कम लाखात	108732.59	119610.28
2. कार्यालयीन खर्चमेळ			
(1) नियंत्रक अधिका-यांची संख्या			
(अ) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुबई	संख्या	348	348
(ब) महालेखापाल - एक , मुंबई	संख्या	235	205
(क) महालेखापाल - दोन , नागपूर	संख्या	315	323
(2) लेखे बंद होण्यापूर्वी खर्चमेळाचे काम करणा-या अधिका-यांची संख्या			
(अ) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुबई	संख्या	262	271
(ब) महालेखापाल - एक , मुंबई	संख्या	191	177
(क) महालेखापाल - दोन , नागपूर	संख्या	281	211
(3) प्रलंबित निरीक्षण अहवाल			
सुरवातीची शिल्लक			
अहवाल	संख्या	5142	5142
परिच्छेद	संख्या	13753	14582
वर्षभरातील प्राप्त झालेले अहवाल			
अहवाल	संख्या	762	422
परिच्छेद	संख्या	2637	1411
वर्षभरातील निराकरण झालेले अहवाल			
अहवाल	संख्या	762	316
परिच्छेद	संख्या	1808	1335
वर्ष अखेरची शिल्लक			
अहवाल	संख्या	5142	5248
परिच्छेद	संख्या	14582	14658
(4) सरकारी पैशाची हानी/ अफरातफर			
सुरुवातीची शिल्लक			
प्रकरणे	संख्या	765	724
रक्कम	रक्कम लाखात	1313.65	1345.41
वर्षभरात दाखल झालेली प्रकरणे			
प्रकरणे	संख्या	13	1

रक्कम	रक्कम लाखात	111.72	1.00
वर्षभरात निकाली निघालेली प्रकरणे			
प्रकरणे	संख्या	54	6
रक्कम	रक्कम लाखात	79.96	10.78
वर्ष अखेरची शिल्लक			
प्रकरणे	संख्या	724	719
रक्कम	रक्कम लाखात	1345.41	1335.63
(5) सरकारी मालमत्तेचे नुकसान/चोरी			
सुरुवातीची शिल्लक			
प्रकरणे	संख्या	1018	917
रक्कम	रक्कम लाखात	226.39	202.73
वर्षभरात दाखल झालेली नवीन प्रकरणे			
प्रकरणे	संख्या	4	1
रक्कम	रक्कम लाखात	1.43	0.17
वर्षभरात निकाली निघालेली प्रकरणे			
प्रकरणे	संख्या	105	11
रक्कम	रक्कम लाखात	25.09	9.00
वर्ष अखेरची शिल्लक प्रकरणे			
प्रकरणे	संख्या	917	907
	रक्कम लाखात	202.73	193.90

(3) राज्य शासकीय कर्मचा-यांची गट विमा योजना, 1982

राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांची गट विमा योजना, 1982 दिनांक 1 मे 1982 पासून अस्तित्वात आली ही योजना 1 मे 1982 रोजी शासकीय सेवेत असणाऱ्या व त्यानंतर शासकीय सेवेत येणा-या सर्व कर्मचा-यांना सक्तीची आहे. शासकीय कर्मचा-यांचा सेवेत असताना मृत्यु झाल्यास त्यांच्या कुटुंबियांना विम्याचे संरक्षण देणे व कर्मचा-याला सेवानिवृत्तीनंतर बचत निधीतील रक्कम देऊन त्याला मदत करणे हा हया योजनेचा उद्देश आहे.

या योजनेखाली जमा होणारी वर्गणी रु. 15 च्या पटीत वसुल केली जात होती . त्यामध्ये विमा निधीचे रु. 4.50 समाविष्ट होते. परंतू शा.नि.वित्त विभाग, क्र.गवियो 10.02/प्र.क्र.30/शाहमी, दि.26.07.2002 नुसार गट विमा योजनेच्या वर्गणीचा दर दिनांक 01.01.2002 पासून सुधारित करण्यात आले. त्यानुसार त्यानुसार या योजनेखाली जमा होणारी वर्गणी रुपये 30 च्या पटीत वसूल केली जात होती. त्यानंतर आता शासन निर्णय वित्त विभाग क्रमांक गवियो-1009/प्र.क्र.58/वर्गणी/विमा प्रशासन दि.02.08.2010 नुसार गट विमा योजनेच्या वर्गणीचे दर दि.01.01.2010 पासून सुधारित करण्यात आले आहेत. त्यानुसार आता रुपये 60 च्या पटीत वसुल होणा-या वर्गणीत विमा निधीचे रुपये 18 समाविष्ट आहेत. त्यामुळे शासकीय कर्मचा-यांचे सेवेत असताना ऑगस्ट 2010 व त्यानंतर निधन झाल्यास त्याच्या कुटुंबियांना रुपये 60,000/- एवढे विम्याचे संरक्षण एका घटकासाठी युनिट मिळते. तसेच रुपये 42 बचत निधीत जमा होतात. ते शासकीय कर्मचा-यांच्या सेवानिवृत्तीनंतर, बचत निधीवर अनुज्ञेय असणा-या व्याजाच्या रकमेसह त्यास प्रदान केले जातात. शासकीय कर्मचा-यांच्या निरनिराळया संवर्गासाठी वर्गणीचे दर त्याव्दारे विम्याचे मिळणारे संरक्षण खाली दर्शविल्याप्रमाणे आहेत.

दिनांक 1 जानेवारी 2010 पासून अंमलात आणलेले वर्गणी दर

गट	दिनांक 01.01.2010 व प्रतिवर्षी 01 जानेवारीला नियमित शासकीय सेवेत असलेल्या कर्मचाऱ्याकडुन वसुल	प्रतिवर्षी 02 जानेवारी ते 31 डिसेंबर या कालावधीत नियमित सेवेत दाखल झालेल्या कर्मचाऱ्यांकडुन वसुल करावयाचा विमा हप्ता (रक्कम	शासकीय सेवेत असताना मृत्यु पावल्यास देय होणारी विम्याची रक्कम. (रक्कम रुपये)

	करावयाची वर्गणी (रक्कम रुपये)	रुपये)	
गट-अ	रु. 960/-	रु. 320/-	रु. 9,60,000/-
गट-ब	रु. 480/-	रु. 160/-	रु. 4,80,000/-
गट-क	रु. 120/-	रु. 40/-	रु. 1,20,000/-
गट-ड	रु. 60/-	रु. 20/-	रु. 60,000/-

महाराष्ट्र शासनाने दिनांक 1 जानेवारी 2015 पासून बचत निधीवरील व्याजाचा दर 8.7% विमा निधीवरील व्याजाचा दर दिनांक 1 डिसेंबर 2011 पासून 4.0 टक्के निर्धारित केला आहे.

या योजनेच्या संरक्षणाखाली किती कर्मचारी आले आहेत. तसेच त्यांचेकडून योजनेत जमा झालेली रक्कम व त्यांना विमा संरक्षणाव्दारे प्रदान केलेली रक्कम याबाबतची माहिती सोबतच्या तक्त्यामध्ये दर्शविली आहे. हया योजनेमुळे होणा-या जमा खर्चाच्या व्यवहाराची राज्याच्या लोकलेख्यात "8011, विमा व निवृत्तिवेतन निधी ---107, इतर विमा व निवृत्तीवेतन निधी ---(1) महाराष्ट्र राज्य शासकीय कर्मचा-यांची गट विमा योजना - (अ) विमा निधी , (ब) बचत निधी "हया प्रदान शीर्षाखाली नोंद घेण्यात येते.

योजनेखालील निधीत जमा होणा-या रकमेच्या शिलकेवर आकारण्यात येणा-या व्याजाची रक्कम दर तिमाहीस " 2049, व्याज प्रदाने---108, विमा व निवृत्तिवेतन निधी यावरील व्याज-----(3) राज्य शासकीय कर्मचा-यांची गट विमा योजना - (अ) विमा निधी , (ब) बचत निधी "हया लेखाशीर्षाखाली खर्ची टाकण्यात येते व 8011 विमा व निवृत्तीवेतन निधी महाराष्ट्र राज्य शासकीय कर्मचारी गट विमा योजना (अ) विमा निधी (ब) बचत निधी या बचत लेखाशिर्षाखाली योजनेच्या निधीमध्ये पुस्तकी समायोजनाव्दारे जमा करण्यात येते. सन 2014-2015 हया वित्तीय वर्षात बचत निधीमध्ये रुपये 146,38,51,182/-तर विमा निधीमध्ये रुपये 2,34,79,131/-एवढी व्याजाची रक्कम जमा करण्यात आली आहे. सदर योजनेखाली दिनांक 31 मार्च 2015 अखेर विमा निधीमध्ये रु. 60,18,88,415/- एवढा निधी शिल्लक होता. तसेच बचत निधीमध्ये रुपये 17,56,57,39,769/- एवढा निधी शिल्लक होता. सेवेत असताना मृत्यु पावलेल्या कर्मचा-यांच्या कुटंबियांना प्रदान कराव्या लागणा-या विम्याच्या संरक्षणाची रक्कम व बचत निधीची रक्कम तसेच सेवा निवृत्त/ सेवासमाप्ती इत्यादी कारणांमुळे योजनेचे सदस्यत्व संपुष्टात येणा-या कर्मचा-यांना प्रदान करावी लागणारी बचत निधीची रक्कम यासाठी होणारा सन 2016 - 2017 या वित्तीय वर्षाचा अंदाजित खर्च रुपये 24,641 लाख एवढा आहे. तसेच सदर योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी संचालनालयास अंदाजे वार्षिक खर्च रुपये 20,97,811/- एवढा येतो. हा खर्च मुख्य लेखाशीर्ष " 2054 कोषागारे व लेखा प्रशासन " मधून भागविण्यात येतो.

तक्ता
गट विमा योजना रक्कम

(रक्कम लाखांत)

गट	राज्य शासकीय कर्मचारी	2014-2015*	2015-2016*	2016-2017**
अ	सदस्य संख्या	35434	39084	42992
	बचत निधी जमा रक्कम	3138	3152	3467
	विमा निधी जमा रक्कम	1398	1366	1503
ब	सदस्य संख्या	66134	73587	80946
	बचत निधी जमा रक्कम	2963	2967	3264
	विमा निधी जमा रक्कम	1324	1287	1415
क	सदस्य संख्या	353643	417276	459004
	बचत निधी जमा रक्कम	3765	4206	4627

	विमा निधी जमा रक्कम	1675	1822	2004
ड	सदस्य संख्या	102076	108607	119468
	बचत निधी जमा रक्कम	540	547	602
	विमा निधी जमा रक्कम	237	237	261
एकुण	सदस्य संख्या	557287	638554	702409
	बचत निधी जमा रक्कम	10406	10872	11959
	विमा निधी जमा रक्कम	4634	4712	5183

गट विमा योजनेच्या सदस्यास प्रदान

(रक्कम लाखांत)

अ	सदस्य संख्या-बचत निधी	2383	2796	3076
	बचत निधीमधुन प्रदान रक्कम	3603	4639	5103
	सदस्य संख्या विमा निधी	111	96	106
	विमा निधीमधुन प्रदान रक्कम	1031	922	1014
ब	सदस्य संख्या-बचत निधी	4436	4488	4937
	बचत निधीमधुन प्रदान रक्कम	3707	4094	4503
	सदस्य संख्या विमा निधी	204	156	172
	विमा निधीमधुन प्रदान रक्कम	893	749	824
क	सदस्य संख्या-बचत निधी	13637	16164	17780
	बचत निधीमधुन प्रदान रक्कम	5824	8245	9070
	सदस्य संख्या विमा निधी	1298	1368	1505
	विमा निधीमधुन प्रदान रक्कम	1542	1642	1806
ड	सदस्य संख्या-बचत निधी	5855	6912	7603
	बचत निधीमधुन प्रदान रक्कम	1217	1620	1782
	सदस्य संख्या विमा निधी	833	816	898
	विमा निधीमधुन प्रदान रक्कम	489	490	539
एकुण	सदस्य संख्या-बचत निधी	26311	30360	33396
	बचत निधीमधुन प्रदान रक्कम	14351	18598	20458
	सदस्य संख्या विमा निधी	2446	2436	2680
	विमा निधीमधुन प्रदान रक्कम	3955	3803	4183

*प्रत्यक्ष सरासरी सदस्य संख्या व त्यांची जमा व खर्चाची रक्कम लाखांत

**अंदाजित सरासरी सदस्य संख्या व त्यांची अंदाजित जमा व खर्चाची रक्कम लाखांत

(4) वैद्यकीय प्रतिपूर्तीची विमाछत्र योजना

कार्यरत व सेवानिवृत राज्य शासकीय अधिकारी /कर्मचारी व अखिल भारतीय सेवेतील अधिकारी यांचेकरीता शासन निर्णय वित्त विभाग क्र. संकीर्ण-२०१४/प्र.क्र.४० /२०१४/कोशा-प्रशा-४ दिनांक ९ जुलै २०१४ अन्वये वैद्यकीय प्रतिपूर्तीची विमाछत्र योजना सुरु करण्यात आली.

वैद्यकीय प्रतिपूर्तीची विमाछत्र योजना गट विमा योजनेच्या तत्वानुसार आहे. ही योजना सुरु करण्याचा उद्देश असा आहे की, शासकीय कर्मचाऱ्यांना वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची सोय उपलब्ध आहे. तथापि सेवानिवृत्त झाल्यानंतर वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची सोय एकदम नाहीशी होते व बहुतांश सेवा निवृतांकडे वैद्यकीय विमा संरक्षण नसते. उतारवयात वैद्यकीय सेवेची गरज जास्त असताना सेवानिवृत्ती वेतनाच्या मर्यादित स्रोतामधून आजारपणावरील उपचाराचा खर्च भागविणे अनेक कर्मचाऱ्यांसाठी अडचणीचे ठरते. तसेच विमा कंपनी या वयात नव्याने वैद्यकीय विमा पॉलीसी देत नाही. किंवा असे केले तरी वैद्यकीय चाचणी आवश्यक असते व अस्तित्वातील आजारांना विमा संरक्षण मिळत नाही. या सर्व बाबींचा विचार करत शासनावर कुठलाही वित्तीय भार न येता निवृत्ती जवळ आलेल्या कर्मचाऱ्यांसाठी विमा योजना सुरु करण्यात आली आहे. वैद्यकीय प्रतिपूर्तीची विमाछत्र योजना दि. न्यु इंडीया अॅश्युअरन्स कंपनी लि. आणि. युनायटेड इंडीया ईन्शुरन्स कंपनी लि. यांचे संयुक्त विद्यमाने राबविण्यात आली आहे. या कंपनीव्दारे वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या विमा योजनेत सहभागी होणाऱ्या अधिकारी /कर्मचारी सदस्यांना वैद्यकीय चाचणीची गरज राहत नाही व कर्मचाऱ्यांना असलेल्या आजारपणापासून संरक्षण मिळते.

वैद्यकीय प्रतिपूर्तीची विमाछत्र योजना सुरूवातीस दि.01.07.2014 ते 30.06.2015 या कालावधीत सेवानिवृत्त होणाऱ्या सर्व गट अ, ब व क अधिकारी/कर्मचारी व अखिल भारतीय सेवेतील अधिकाऱ्यांना सक्तीची होती, तरी दिनांक 25.06.2015 च्या शासन निर्णयानुसार ज्या अधिकारी/कर्मचारी यांनी यापूर्वी अशा प्रकारची वैद्यकीय विमा पॉलीसी धारण केलेली आहे, तीच विमा पॉलीसी ग्राह्य धरुन ज्या संबंधीत आहरण व संवितरण अधिकाऱ्याने खात्री करुन विमा छत्र योजनेतुन संबंधित अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना वगळण्यात येईल.

वरील नमुद कर्मचाऱ्यांव्यतिरीक्त शासकीय सेवेतील इतर अधिकारी /कर्मचारी स्वेच्छेने या योजनेत आवश्यक तो वार्षिक हप्ता भरुन सहभागी होऊ शकतो तसेच दि 30.06.2011 नंतर सेवानिवृत्त झालेले कोणतेही अधिकारी /कर्मचारी स्वेच्छेने या योजनेत सहभागी होऊ शकतात.

वैद्यकीय प्रतिपूर्तीची विमाछत्र योजनेमध्ये वर्ग ड संवर्गाचा शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक संकीर्ण-२०१४/प्र.क्र.४० /२०१४/कोशा-प्रशा-४ दिनांक 13 नोव्हेंबर 2014 अन्वये विमाछत्र योजनेत समावेश करण्यात आला. आता ही योजना गट अ, ब व क प्रमाणेच गट ड मधील कर्मचाऱ्यांनाही लागु करण्यात आली आहे.

शासन निर्णय क्र. संकीर्ण 2014/प्र.क्र.40/2014 कोषा प्रशा-4, दिनांक 25.06.2015 अनुसार सर्व अधिकारी/कर्मचारी (अ, ब, क, ड) व अखिल भारतीय सेवेतील अधिकाऱ्यांना विम्याचा वार्षिक हप्ता पुढीलप्रमाणे राहील.

अ.क्र	संवर्ग	विमाछत्र व विमा हप्त्याची रक्कम (पति /पत्नी यांच्यासाठी एकत्रित फ्लोटर)		
1	अखिल भारतीय सेवेतील अधिकारी व राज्य शासकीय गट अ संवर्ग अधिकारी	किमान	ऐच्छिक	
				कमाल
	विमाछत्र रक्कम	5 लक्ष	10 लक्ष	20 लक्ष
	विमा हप्ता	रु. 8,930/-	रु. 12,825/-	रु. 19,760/-
2	राज्य शासकीय कर्मचारी			
अ)	गट-ब संवर्ग			
	विमाछत्र रक्कम	3 लक्ष	4 लक्ष	5 लक्ष
	विमा हप्ता	रु. 7,410/-	रु.8,170/-	रु.8,930/-
ब)	गट-क संवर्ग			
	विमाछत्र रक्कम	1 लक्ष	2 लक्ष	3 लक्ष
	विमा हप्ता	रु. 5,700/-	रु. 6,555/-	रु. 7,410/-
क)	गट-ड संवर्ग			
	विमाछत्र रक्कम	1 लक्ष	2 लक्ष	3 लक्ष
	विमा हप्ता	रु. 5,700/-	रु. 6,555/-	रु. 7,410/-

वरील विमा दरांवर केंद्र शासनाने निर्धारित केलेला सेवाकरही आकारण्यात येतो. (दिनांक 15.11.2015 पासुन 14.5% आकारण्यात आला आहे)

- 1 जुलै, 2015 ते 31 डिसेंबर, 2016 या कालावधीत विमाछत्र अनुज्ञेय असलेल्या कर्मचाऱ्यांची संख्या 5044 अशी आहे. तर मागील वर्षी विमाछत्र योजनेत सहभागी झालेल्या कर्मचाऱ्यांपैकी 3820 कर्मचाऱ्यांनी योजनेचे नुतनीकरण करुन घेतले आहे. भविष्यात ह्या सदस्य संख्येत वाढ होऊ शकते.
- दि न्यु इंडिसा ॲश्युअरन्स कंपनी कडून प्राप्त माहितीनुसार 8864 कर्मचाऱ्यांचे रु. 7.65 कोटी विमा हप्त्याची रक्कम जमा झाली आहे.
- Third Party Administrator (MDIndia) कडून प्राप्त माहितीनुसार वैद्यकीय प्रतिपुर्ती झालेल्या दाव्यांची संख्या 584 आहे तर प्रतिपूर्ती करण्यात आलेल्या दाव्यांची रक्कम रु. 3,20,59,706/- इतकी आहे.

(5) वेतन पडताळणी पथक :-

महाराष्ट्र नागरी सेवा (सुधारित वेतन) नियम 2009 नुसार राजपत्रित व अराजपत्रित अधिकारी / कर्मचा-यांची करण्यात आलेली वेतन निश्चिती पडताळण्यासाठी लेखा व कोषागारे संचालनालयाच्या अधिपत्याखाली मुंबई, पुणे, नागपूर, आणि औरंगाबाद या ठिकाणी प्रत्येकी एक अशी चार व शासन निर्णय क्र. संकीर्ण.1009/प्र.क्र.169/सेवा-9, मंत्रालय, दिनांक 6 नोव्हेंबर 2009 अन्वये नाशिक व अमरावती येथील बंद करण्यात आलेली वेतन पडताळणी पथके पुनर्जिवित करण्यात आली आहेत व कोकण विभागासाठी एक स्वतंत्र वेतन पडताळणी पथक स्थापन करण्यात आले आहे. सद्यस्थितीत संचालनालयाच्या अधिनस्त एकुण 7 वेतन पडताळणी पथके कार्यरत असून, महाराष्ट्र नागरी सेवा (सुधारित वेतन) नियम 2009 अन्वये सहाव्या वेतन आयोगानुसार कार्यालयप्रमुखांनी केलेल्या दिनांक 01.01.2006 च्या वेतन निश्चितीची पडताळणी करण्यात येत आहे. त्यासाठी एकुण अंदाजे 7,14,435 सेवापूस्तकांची पडताळणी करण्याचे उद्दिष्ट निश्चित करण्यात आलेले आहे. प्रत्येक पथकाची कार्यकक्षा खालीलप्रमाणे -

अ.क्र.	पडताळणी पथकाचे नांव	पडताळणी करावयाच्या सेवापूस्तकांची अंदाजित संख्या.	पडताळणी झालेली एकुण सेवापुस्तके	शिल्लक सेवापुस्तके	वेतन निश्चिती अंतिमत: प्रमाणित केलेल्या सेवापुस्तकांची संख्या		सेवापुस्तक पडताळणीचे उद्दिष्ट (2016-2017 करीता)
					4/2014 ते 3/2015	4/2015 ते 1/2016	
1	2	4	5	6	7	8	9
1	मुंबई	1,18,144	48,107	70,037	6,838	6,285	23,346
2	कोकण	80,946	31,136	49,810	2,311	6,517	15,837
3	पुणे	1,32,119	53,537	78,582	6,301	6,112	26,329
4	नाशिक	1,01,651	43,953	57,698	5,510	4,698	16,204
5	औरंगाबाद	1,05,868	51,797	54,071	4,642	4,682	18,029
6	अमरावती	68,800	34,628	34,172	7,941	2,670	19,903
7	नागपूर	1,06,907	59,771	47,136	3,004	4,218	10,875
एकुण		7,14,435	3,22,929	3,91,506	36,547	35,182	1,30,522

माहे जानेवारी 2016 अखेर वसुली योग्य प्रकरणांचा तपशील :-
सहाव्या वेतन आयोगानुसार

अ.क.	तपशील	वेतन पडताळणी पथक							
		मुंबई	कोकण भवन	पुणे	नागपुर	औ.बाद	नाशिक	अमरावती	एकुण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	मागील महिनाअखेर वसुलीयोग्य प्रकरणांची एकुण संख्या	1887	1544	943	2832	3077	1999	1703	13985
2	चालु महिन्यातील वसुलीयोग्य प्रकरणांची एकुण संख्या	20	76	11	73	42	23	22	267

3	वसुली प्रकरणांची एकुण संख्या	1907	1620	954	2905	3119	2022	1725	14252
4	मागील महिनाअखेर वसुलीयोग्य एकुण रक्कम (अंदाजे)	46794532	59358549	41888639	84363304	147405964	62760804	50144649	492716441
5	चालु महिन्यातील वसुलीयोग्य अतिप्रदानाची रक्कम	985656	1891451	2240039	3807177	2574346	1488950	770826	13758445
एकुण		47780188	61250000	44128678	88170481	149980310	64249754	50915475	506474886

(6) व्हर्च्युअल ट्रेझरी
शासकीय जमा लेखांकन पद्धती (Government Receipt Accounting System)

व्हर्च्युअल टेझरी : राज्य शासनाने वित्त विभागाच्या नियंत्राणाखाली व संचालनालय, लेखा व कोषागारे यांच्या अधिपत्याखाली व्हर्च्युअल ट्रेझरी, मुंबई हे नवीन कार्यालय सन 2008 मध्ये स्थापना करण्यात आले आहे. इंटरनेट बँकींग सुविधेचा वापर करून जनतेला कर व करेतर महसूल इलेक्ट्रॉनिक्स माध्यमातून शासकीय जमा लेखांकन प्रणालीद्वारे (GRAS) https:gras.mahakosh.gov.in या संकेतस्थळामार्फत भरण्याची सुविधा शासनाने उपलब्ध करून दिलेली आहे. बँकीग क्षेत्रात होणाऱ्या इलेक्ट्रॉनिक्स बँकींग सुविधेचा वापर व बँकांच्या ई-पेमेंट गेटवे पद्धतीचा उपयोग या प्रणालीत करण्यात आला आहे. राष्ट्रीय सूचना विज्ञान केंद्र, पुणे यांचेमार्फत सदर प्रणाली विकसित केलेली आहे. शासनाकडे जमा होणाऱ्या रकमांच्या लेखांकनासाठी व ताळमेळासाठी अवलंबण्याची प्रचलीत कार्यपद्धती महाराष्ट्र अर्थसंकल्पीय नियम पुस्तिकेमध्ये विहीत केलेली आहे. तथापि, इलेक्ट्रॉनिक्स माध्यमांचा वापर करून पेमेंट गेटवे मार्फत जमा होणाऱ्या रकमांच्या जमा लेखांकनासाठी, ताळमेळासाठी व व्यवस्थापनेसाठी व्हर्च्युअल ट्रेझरीची स्थापना करण्यात आली आहे. व्हर्च्युअल ट्रेझरी, मुंबई या कार्यालयासाठी एकूण 9 पदे मंजूर करण्यात आली आहेत.

संगणकाव्दारे "ई-पेमेंट गेट वे" चा वापर करुन कर व करेतर रक्कम भरणा करण्याकरीता तसेच परंपरागत जमा पद्धतीप्रमाणे बँकेच्या खिडकीवर रक्कम भरण्याकरीता चलन तयार करुन ते मुद्रीत करण्यासाठी शासनाच्या GRAS संकेतस्थळावर सोय करुन देण्यात आली आहे. याकरीता सर्व विभागांशी संबंधित कर व करेतर रकमा भरणे सोयीचे व्हावे याकरीता चलनाच्या नमुन्यात आवश्यक त्या सुधारणा करण्यात आल्या आहेत. या प्रणालीव्दारे शासनाच्या सर्व विभागांव्दारे वसुल करण्यात येणाऱ्या महसुली जमा रकमा ई-पेमेंट गेट वे चा वापर करुन परस्पर शासन खजिन्यात शीघ्रतेने जमा करता येणे शक्य आहे. सदर कोषागार हे सन 2008 पासुन कार्यरत असुन विद्यमान ग्रास प्रणालीचे लोकार्पण माहे जुन 2010 मध्ये करण्यात आले. सदर प्रणालीमुळे या कार्यालयाची वाढ ही प्रचंड मोठ्या प्रमाणावर होत असुन अदात्यास/करदात्यास घरी बसुन ई-चलनाव्दारे कराची रक्कम 24 X 7 या तत्वावर भरण्याची सुविधा उपलब्ध आहे.

प्रणालीतील सहभागी शासकीय कार्यालये
सध्या खालील शासकीय विभाग/कार्यालये ग्रास प्रणालीत समाविष्ट आहेत.

1.राज्य उत्पादन शुल्क (Excise) 2. संचालनालय, लेखा व कोषागारे 3. नोंदणी महानिरिक्षक व मुद्रांक नियंत्रक 4. परिवहन विभाग 5. सहकार, वस्त्रोद्योग व पणन विभाग 6. कामगार आयुक्त 7. संचालनालय, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य 8. विमा संचालनालय 9. संचालनालय बाष्पके 10. जिल्हा व सत्र न्यायालय, मुंबई 11. अन्न व औषध प्रशासन 12. उच्च न्यायालय 13. कृषी आयुक्तालय 14. माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय 15. जमाबंदी आयुक्त व संचालक भुमी अभिलेख 16. मुख्य न्याय दंडाधिकारी, मुंबई 17. वित्त विभाग (मंत्रालय) 18. नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई 19. महसुल विभाग 20. सार्वजनिक बांधकाम विभाग (विद्युत), म. रा. मुंबई 21. लघुवाद न्यायालय, मुंबई 22. विक्रीकर आयुक्त 23. नियंत्रक वैधमापन शास्त्र 24. शिक्षण संचालनालय 25. भुविज्ञान व खनिकर्म संचालनालय 26. राज्य ग्राहक वाद निवारण आयोग 27. पोलीस आयुक्त, मुंबई (Traffic) 28. लाचलुचपत प्रतिबंधक

संचालनालय 29. संचालनालय, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन 30. नगर रचना व मुल्य निर्धारण संचालनालय 31. औद्योगिक न्यायालय 32. कामगार न्यायालय 33. पु. ल. देशपांडे महाराष्ट्र कला अकादमी, मुंबई 34. निबंधक भागीदारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

वरील विभागांच्या महसुली/रकमा ग्रास प्रणालीमार्फत जमा करणे व अशा जमा रकमांचे लेखांकन करण्याचे काम सुरु करण्यात आले आहे. टप्प्या टप्प्याने इतर उर्वरित शासकीय विभागांना या प्रणालीत समाविष्ट करुन घेण्याचे येत आहे. प्रक्रीया सुरु असुन त्यांना सामावुन घेण्यात येत आहे.

<u>प्रणालीतील समाविष्ट बँका :</u> शासकीय जमा लेखांकन प्रणालीद्वारे (GRAS) रकमांचा भरणा करण्यासाठी खालील राष्ट्रीयकृत बँका प्राधिकृत करण्यात आल्या आहेत.
1. युनियन बँक 2. इंडीयन बँक 3.आय. डी.बी.आय.बँक 4. बँक ऑफ इंडीया 5. बँक ऑफ बडोदा 6. स्टेट बँक ऑफ इंडीया 7. स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद 8. स्टेट बँक ऑफ पटीयाला 9. देना बँक 10. विजया बँक 11. बँक ऑफ महाराष्ट्र 12. कॉर्पोरेशन बँक 13. पंजाब नॅशनल बँक 14. कॅनरा बँक 15. आंध्र बँक 16. सेंट्रल बँक ऑफ इंडीया 17. सिंडीकेट बँक.

सर्व प्रकारच्या डेबीट व क्रेडीट कार्डव्दारे रकमा भरणा करण्याची सुविधा SBI ePay पेमेंट गेटवे मार्फत ग्रास प्रणालीमध्ये उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे.

<u>प्रणालीचे विकसन व सुरक्षा :</u> सदर प्रणाली राष्ट्रीय सूचना केंद्र, पुणे यांच्या सहकार्याने विकसीत करुन घेण्यात आली असुन, सर्व प्रकारच्या सुरक्षिततेची हमी मिळवण्याच्या दृष्टीने संपूर्ण प्रणालीचे लेखा परिक्षण (System Audit) या क्षेत्रातील तज्ञ अशा एस.टी.क्यू.सी., पुणे या केंद्र शासनाच्या संस्थेकडून तसेच Empaneled Member असलेली खाजगी संस्था मे. कंट्रोल केस, मुंबई आणि मे. सायबल क्यू. दिल्ली यांचेकडून करवून घेण्यात आले आहे. तसेच सदर प्रणालीतील माहितीच्या सुरक्षिततेकरिता विशिष्ट पोर्टव्दारे प्रणालीत प्रवेश करण्याची सुविधा उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे.

ई-चलनाने जमा होणाऱ्या रकमांचे हिशोब ठेवण्यासाठी संचालनालय, लेखा व कोषागारे यांच्या अधिनस्थ व्हर्च्युअल ट्रेझरी या कार्यालयाची स्थापना मुंबई येथे करण्यात आली असुन त्याच्या कामाची व्याप्ती संपूर्ण महाराष्ट्र राज्यात असल्यामुळे दैनंदिन कामकाजामध्ये फार मोठ्या प्रमाणात वाढ होणार आहे. व्हर्च्युअल ट्रेझरी कार्यालयास दैनंदिन जमा रकमांचे लेखाशिर्ष, उपशिर्षाप्रमाणे वर्गीकरण करून लेखांकन करणे, पडताळणी करणे आणि त्यानंतर प्रत्यक्ष जमेचे लेखे तयार करणे तसेच सहभागी बँका, भारतीय रिझर्व्ह बँक यांचेबरोबर जमा रकमांचे ताळमेळ इत्यादी कर्तव्ये पार पाडावयाची आहेत. सदर कार्यालयाचे मासिक लेखे महालेखापाल कार्यालयाकडे सादर करण्यात येतात. व्हर्च्युअल ट्रेझरी या कोषागाराचे कामकाज हे संगणकीकृत असल्यामुळे ग्रास प्रणालीमार्फत जमा होणाऱ्या रकमांचा ताळमेळ घेण्याचे काम हे अधिक सुलभ व जलद गतीने तसेच सुरक्षित पद्धतीने होत आहे.

वैश्विक वापर :- या प्रणालीचा वापर करुन कुठुनही, कधीही महाराष्ट्रातील कोणत्याही जिल्ह्यातील, कोणत्याही विभागाशी संबंधीत महसूली तसेच इतर जमा रकमा शासन खाती भरण्याची सुविधा करदाते व इतर व्यक्ती, संस्था तसेच शासकीय कार्यालये इत्यादींना उपलब्ध करुन देण्यात येत आहे.

वर्षनिहाय ग्रास प्रणालीव्दारे जमा महसुलाचे विवरण खालीलप्रमाणे आहे. या आकडेवारीवरुन कोषागाराकरीता मासवार चलनसंख्या व प्रत्यक्ष जमा महसुल पाहता कामकाजाच्या व वापराचा वाढता आलेख स्पष्ट दिसुन येईल.

वित्तीय वर्ष	चलन संख्या	रक्कम (रुपयात)
2010-11	30547	4570945831
2011-12	123352	103654295829
2012-13	383147	226120631498
2013-14	1765143	270440661192
2014-15	5572313	350449535573
2015-2016 (31.01.2016 पर्यंत)	5612649	348757758772

(7) प्रशिक्षण शाखेमार्फत चालणारे कामकाज

संचालनालय, लेखा व कोषागारे यांच्या अधिपत्याखाली मुंबई, पुणे, नागपूर, अमरावती, औरंगाबाद व नाशिक अशी एकूण 6 प्रशिक्षण केंद्रे आहेत. शासकीय कामाचे बदलते स्वरुप व कर्मचा-यांच्या कामकाजाविषयीच्या गरजा विचारात घेता प्रशिक्षणात सुधारणा करणे गरजेचे होते. त्या अनुषंगाने शासन निर्णय क्रमांक प्रशिका 11.09/प्र.क्र.21/कोषा-प्र.3, मंत्रालय, मुंबई, दिनांक 26 नोव्हेंबर 2009 नुसार प्रशिक्षण कार्यक्रमात पुढिलप्रमाणे सुधारणा करण्यात आल्या आहेत.

(1) संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील प्रशिक्षण केंद्रांना शासन निर्णय वित्त विभाग दिनांक 26.11.2009 नुसार महाराष्ट्र वित्त व लेखा प्रशिक्षण केंद्र Maharashtra Finance & Accounts Training Centre (MFATC) असे नाव देण्यात आले आहे. संचालक, लेखा व कोषागारे हे या केंद्राचे नियंत्रक अधिकारी आहेत.

(2) महाराष्ट्र लेखा व स्थानिक निधी लेखा प्रशिक्षण वर्गाचा कालावधी 50 कामाचे दिवस तसेच पर्यवेक्षकीय प्रशिक्षणाचा कालावधी 60 कामाचे दिवस याप्रमाणे मुंबई, पुणे, नागपुर, अमरावती, औरंगाबाद व नाशिक या प्रशिक्षण केंद्रांत प्रशिक्षण देण्यात येते. आता सर्व प्रशिक्षण केंद्रांत मोड्युलनिहाय प्रशिक्षण आयोजित करण्यात येत आहे.

(3) महाराष्ट्र लेखा व स्थानिक निधी लेखा प्रशिक्षण वर्ग वर्षातुन तीन वेळा आणि महाराष्ट्र वित्त व लेखा पर्यवेक्षकीय प्रशिक्षण वर्ग वर्षातुन दोन वेळा घेण्यात येतात. तसेच एकुण व्याख्यानांपैकी 50% व्याख्याने घेण्यासाठी संबंधीत विषयातील तज्ञ व्यक्तींना पाहुणे व्याख्याते म्हणुन आमंत्रित करण्यात येते.

(4) प्रशिक्षण वर्गास प्रवेश घेण्यासाठी विशिष्ट परिक्षा उत्तीर्ण असणे किंवा लेखा शाखेतील कामकाजाचा पुर्वानुभव असणे बंधनकारक नाही.

प्रशिक्षण कार्यक्रम

अ.क्र	तपशील		2014-2015	2015-2016
1	2	3	4	5

(अ)	महाराष्ट्र लेखा लिपिक प्रशिक्षण वर्ग :- 1. वर्षातुन होणारी एकुण सत्रे 2. प्रशिक्षण वर्गाची मुदत 3. प्रत्येक सत्रासाठी मंजुर विद्यार्थी 4. एकुण प्रवेश दिलेले विद्यार्थी 5. एकुण घेतलेल्या चाचणी परीक्षा 6. प्रशिक्षण सत्र समाधानकारकपणे पूर्ण करणारे एकुण विद्यार्थी	संख्या दिवस संख्या संख्या संख्या संख्या	18 50 225 236 28 195	18 50 230 422 30 357
(ब)	अराजपत्रित पर्यवेक्षीय कर्मचाऱ्यांसाठी प्रशिक्षण वर्ग :- 1. वर्षातुन होणारी एकुण सत्रे 2. प्रशिक्षण वर्गाची मुदत 3. प्रत्येक सत्रासाठी मंजुर विद्यार्थी 4. एकुण प्रवेश घेतलेले विद्यार्थी 5. एकुण घेतलेल्या चाचणी परीक्षा 6. प्रशिक्षण सत्र समाधानकारकपणे पूर्ण करणारे एकुण विद्यार्थी		12 60 222 92 14 119	12 60 230 223 22 210

संचालनालयाकडुन घेण्यात येणाऱ्या महाराष्ट्र लेखा व स्थानिक निधी लेखा परिक्षेसाठी इच्छुक लिपिक वर्गीय कर्मचाऱ्यांसाठी वरील प्रशिक्षण सत्रांच्या आधारे महाराष्ट्र लेखा व स्थानिक निधी लेखा गट क सेवा विभागीय परीक्षा भाग 1 व भाग 2 परीक्षा घेण्यात येते. या परीक्षेत उत्तीर्ण झालेले कर्मचारी महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा वर्ग 3 या परीक्षेस बसण्यास पात्र ठरतात.

महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा वर्ग 3 परीक्षेत उत्तीर्ण झालेले कर्मचारी लिपिक वर्गातुन थेट महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा गट ब (अराजपत्रित) संवर्गात दाखल होतात. यामुळे त्या कर्मचाऱ्यांना लिपिक वर्गातुन दोन स्तर वरिष्ठ अशा सहाय्यक लेखा अधिकारी पदावर नियुक्तीची संधी प्राप्त होते व पुढे पदोन्नतीने त्यांना लेखा अधिकारी/सहाय्यक संचालक/उप संचालक या पदावर कार्यरत होण्याच्या संधी उपलब्ध होतात.

महाराष्ट्र राज्याचे प्रशिक्षण धोरण 2011

राज्य शासन सेवेत सर्व स्तरावर कार्यक्षमता वाढवुन गतिमान प्रशासन होण्याकरीता संचालनालयातील महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा संवर्गातील अधिकाऱ्यांना व कर्मचाऱ्यांना राज्य प्रशिक्षण धोरणांतर्गत शासकीय कामकाजातील विषयावर आधारित आधुनिक गरजांचा व ज्ञानाचा विचार करुन पदोन्नतीनंतरचे प्रशिक्षण व उजळणी प्रशिक्षण विशेषज्ञांकडुन देण्यात येते. यामध्ये नवीन विषयाची तोंडओळखही तज्ञांकडुन करुन घेतली जाते. संचालनालय स्तरावरुन सन 2014-2015 व सन 2015-2016 मध्ये खालील प्रशिक्षण संस्थेत अधिकारी व कर्मचारी यांना प्रशिक्षण देण्यात आले.

सन 2014-2015 मधील प्रशिक्षण संस्थांमार्फत आयोजित करण्यात आलेले प्रशिक्षण कार्यक्रम

अ.क्र.	संस्थेचे नांव	संवर्ग	सत्रांची संख्या व कालावधी	उपस्थिती अंदाजित
1	यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन प्रबोधिनी (यशदा), पुणे	सह संचालक, उप संचालक व सहाय्यक संचालक	2 (सत्र कालावधी 5 दिवस)	50
2.	वैकुंठ मेहता राष्ट्रीय सहकारी प्रबंध संस्थान, पुणे	लेखा अधिकारी	3 (सत्र कालावधी 3 दिवस)	74
3.	ऑल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ लोकल सेल्फ गव्हर्मेंट, पुणे	नवनियुक्त सहाय्यक लेखा अधिकारी	2 (सत्र कालावधी 3 दिवस)	53
4	डॉ. पंजाबराव देशमुख विदर्भ प्रशासकीय व विकास प्रशिक्षण प्रबोधिनी, अमरावती	नवनियुक्त सहाय्यक लेखा अधिकारी	1 (सत्र कालावधी 3 दिवस)	25
5	महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा प्रशिक्षण केंद्र,	नवनियुक्त सहाय्यक लेखा	1 (सत्र कालावधी 5	28

	चेंबुर, मुंबई	अधिकारी	दिवस)	
एकुण			9	230

सन 2015-2016 मधील प्रशिक्षण संस्थांमार्फत आयोजित करण्यात आलेले प्रशिक्षण कार्यक्रम

अ.क्र.	संस्थेचे नांव	संवर्ग	सत्रांची संख्या व कालावधी	उपस्थिती अंदाजित
1	यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन प्रबोधिनी (यशदा), पुणे	सह संचालक, उप संचालक व सहाय्यक संचालक	2 (सत्र कालावधी 5 दिवस)	60
2.	वैकुंठ मेहता राष्ट्रीय सहकारी प्रबंध संस्थान, पुणे	लेखा अधिकारी	4 (3 दिवसांची 2 सत्रे व 5 दिवसांची 2 सत्रे	120
3.	ऑल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ लोकल सेल्फ गव्हर्मेंट, पुणे	नवनियुक्त सहाय्यक लेखा अधिकारी	4 (3 दिवसांची 2 सत्रे व 5 दिवसांची 2 सत्रे	120
4.	महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा प्रशिक्षण केंद्र, चेंबुर, मुंबई	नवनियुक्त सहाय्यक लेखा अधिकारी	1 (सत्र कालावधी 5 दिवस)	25
एकुण			11	325

एकरुप पद्धती (युनिफॉर्म मॉड्युल) :-

शासकीय कामकाजाचे बदलते स्वरुप व कामकाजाविषयीच्या गरजा विचारात घेऊन कार्यरत पर्यवेक्षक अधिक्षक, कर्मचारी यांचेकरीता आधुनिक तत्वज्ञानावर आधारित सर्वत्र एकरुप पद्धती (युनिफॉर्म मॉड्युल) नुसार प्रशिक्षण घेण्यात येत आहे. या प्रशिक्षणाकरीता कार्यरत अधिकारी, पर्यवेक्षक व निवडक कर्मचारी यांना वेगवेगळया विषयात प्रशिक्षित करुन त्यांचेमार्फत इतर कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण दिले जाते. ही प्रशिक्षण सत्रे संचालनालय, विभागीय कार्यालये, अधिदान व लेखा कार्यालय व कोषागार कार्यालये यांचे स्तरावर आयोजित करण्यात येत आहे. या प्रशिक्षण सत्रात कार्यालयीन कामकाजासाठी आवश्यक असलेले नागरी सेवा, वित्तीय नियम तसेच आधुनिक संगणक प्रणालीबाबत सर्व विषयांचा आढावा घेऊन विषयाचे प्रशिक्षण देण्यात येत आहे. या प्रशिक्षणाबाबतचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे :-

अ.क्र.	प्रशिक्षणाचा विषय	कालावधी
1.	संगणक हार्डवेअर व संगणक दैनंदिन वापर	ऑगस्ट 2015
2	कोषवाहिनी/महाकोष, बीम्स	सप्टेंबर 2015
3.	सेवार्थ, ग्रास	ऑक्टोबर 2015
4.	निवृत्तीवेतन, डिसी.पी.एस	नोव्हेंबर 2015
5.	आस्थापनाविषयक कामकाज	डिसेंबर 2015
6.	लेखापरीक्षण विषयक कामकाज	जानेवारी 2016
7.	संगणकीय प्रणाली	फेब्रुवारी 2016
8.	संकलन शाखा	मार्च 2016
9.	धनादेश, CMP, व EFT	एप्रिल 2016
10.	मुद्रांक व सुरक्षा कक्ष ठेव	मे 2016
11.	देयके स्विकृती	जुन 2016
12.	कार्यालयीन रचना व कार्यपद्धती	जुलै 2016
13.	महाराष्ट्र कोषागार नियमावली	ऑगस्ट 2016

संचालनालय, व सह संचालक, लेखा व कोषागारे यांचेकडुन विभागीय कोषागार कार्यालयातील कर्मचाऱ्यांना वित्तीय वर्ष 2014-2015 मध्ये आयोजित करण्यात आलेले प्रशिक्षण सत्रे :-

अ.क्र.	विभागाचे नांव	प्रशिक्षण सत्रांची संख्या	प्रशिक्षित कर्मचारी
1.	संचालनालय, लेखा व कोषागारे, मुंबई	14	300
2.	अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई	14	1991
3.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, कोकण	31	815
4.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, पुणे	55	2701
5.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, नाशिक	25	1371
6.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, नागपूर	70	1468
7.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, औरंगाबाद	76	2274
8	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, अमरावती	40	1266
एकुण		325	12186

संचालनालय व सह संचालक, लेखा व कोषागारे यांचेकडुन विभागीय कोषागार कार्यालयातील कर्मचाऱ्यांना माहे एप्रिल 2015 ते माहे मार्च 2016 पर्यंत आयोजित करण्यात आलेले प्रशिक्षण सत्रे :-

अ.क्र.	विभागाचे नांव	प्रशिक्षण सत्रांची संख्या	प्रशिक्षित कर्मचारी
1.	संचालनालय, लेखा व कोषागारे, मुंबई	27	571
2.	अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई	21	2201
3.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, कोकण	69	1440
4.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, पुणे	60	3000
5.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, नाशिक	57	1500
6.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, नागपूर	84	1923
7.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, औरंगाबाद	102	2860
8	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, अमरावती	60	1771
एकुण		480	15266

विशेष प्रशिक्षण :-

दैनंदिन शासकीय कामकाजातील नवीन सुधारणा व प्रणालीबाबत अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षित करण्यासाठी विशेष विषयाचे तात्काळ प्रशिक्षण देण्यात येते. संचालनालय व विभागीय स्तरावर आयोजित करण्यात आलेली विशेष प्रशिक्षण सत्रे खालीलप्रमाणे :-

संचालनालयामार्फत सन 2014-2015 मध्ये आयोजित करण्यात आलेले विशेष प्रशिक्षण

अ.क्र.	संस्थेचे नांव	कार्यालयाचे नांव	विषय	सत्रांची संख्या व कालावधी	उपस्थिती
1.	संचालनालय, लेखा व कोषागारे	संचालनालयातील अधिकारी व कर्मचारी	ई-टेंडरींग	2	38
2.	महाराष्ट्र वित्त व लेखा प्रशिक्षण केंद्र, चेंबुर,	सह संचालक कार्यालय, कोकण, पुणे, नाशिक, नागपुर,	उपकोषागारातील मास्टर्स ट्रेनर्स प्रशिक्षण	1	14

	मुंबई	औरंगाबाद, अमरावती			
3.	महाराष्ट्र वित्त व लेखा प्रशिक्षण केंद्र, चेंबुर, मुंबई	सह संचालक कार्यालय, कोकण, पुणे, नाशिक, नागपुर, औरंगाबाद, अमरावती व अधिदान व लेखा कार्यालय	ई-टेंडरींग उपकोषागारातील मास्टर्स ट्रेनर्स प्रशिक्षण	1	8
4.	महाराष्ट्र वित्त व लेखा प्रशिक्षण केंद्र, चेंबुर, मुंबई	वित्त विभागातील अधिकारी	कोषागार कार्यालये व अधिदान व लेखा कार्यालय कामकाजाबाबत माहिती	1	32

उपकोषागार कार्यालयातील कर्मचाऱ्यांना विशेष प्रशिक्षण :-

महाराष्ट्र वित्त व लेखा प्रशिक्षण केंद्र, चेंबुर, मुंबई येथे उपकोषागारातील अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण देण्यासाठी प्रत्येकी 2 मास्टर्स ट्रेनर्सना प्रशिक्षण देण्यात आले. त्या मास्टर्स ट्रेनर्समार्फत उपकोषागारातील कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण देण्यात आले.

उपकोषागार कार्यालयातील कर्मचारी प्रशिक्षण सन 2014-2015

अ.क्र.	विभागाचे नांव	उपस्थिती
1.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, कोकण	44
2.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, नाशिक	82
3.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, पुणे	75
4.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, औरंगाबाद	91
5.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, अमरावती	247
6.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, नागपुर	168
एकुण		707

अधिदान व लेखा कार्यालय यांनी 2014-2015 मध्ये आयोजित केलेले विशेष प्रशिक्षण

अ.क्र.	दिनांक	प्रशिक्षणाचा विषय	उपस्थिती
1	01.08.2014	विमाछत्र योजनेसंदर्भात चर्चासत्र	400

संचालनालयामार्फत सन 2015-2016 मध्ये आयोजित करण्यात आलेले विशेष प्रशिक्षण

अ.क्र.	प्रशिक्षणाचा विषय	संस्थेचे नांव	सत्रांची संख्या व कालावधी	उपस्थिती
1	प्रशासकीय कौशल्य विकास प्रशिक्षण (सहाय्यक संचालक संवर्ग)	पु. ल. देशपांडे महाराष्ट्र कला अकादमी, प्रभादेवी, मुंबई. दिनांक 19.04.2015 ते दिनांक 21.04.2015	1 (सत्र कालावधी 3 दिवस)	39
2.	तणाव मुक्ती व्यवस्थापन (सुशासन दिन)	महाराष्ट्र वित्त व लेखा प्रशिक्षण केंद्र, चेंबुर, मुंबई. दिनांक 25.12.2015	1 सत्र	24

संचालनालयामार्फत सन 2015-2016 मध्ये आयोजित करण्यात आलेले विशेष प्रशिक्षण

अ.क्र.	प्रशिक्षणाचा विषय	संस्थेचे नांव	सत्रांची संख्या व कालावधी	उपस्थिती
1	महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश 2015	महाराष्ट्र वित्त व लेखा प्रशिक्षण केंद्र, चेंबुर, मुंबई.	2 (सत्र कालावधी 1 दिवस)	60
2.	Rectification of Misclassification of Accounts	महाराष्ट्र वित्त व लेखा प्रशिक्षण केंद्र, चेंबुर, मुंबई.	2 (सत्र कालावधी 1 दिवस)	100

अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई यांनी 2015-2016 मध्ये आयोजित केलेले विशेष प्रशिक्षण

अ.क्र.	दिनांक	प्रशिक्षणाचा विषय	उपस्थिती
1	13.02.2015	राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने आहरण व वितरण अधिकारी यांचे प्रशिक्षण	40
2.	20.02.2015	राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने आहरण व वितरण अधिकारी यांचे प्रशिक्षण	360
3.	16.05.2015	राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने आहरण व वितरण अधिकारी यांचे प्रशिक्षण	250
4.	10.07.2015	Testing Module of Income Tax Calculation	30
5	25.08.2015	विमाछत्र योजनेची जिल्हानिहाय कार्यशाळा	160
6	07.09.2015	निवृत्तीवेतन प्रकरणे ऑनलाईन पद्धतीने सादर करण्यासंदर्भात प्रशिक्षण	366

सह संचालक, लेखा व कोषागारे, औरंगाबाद यांनी 2015-2016 मध्ये आयोजित करण्यात आलेले विशेष प्रशिक्षण

अ.क्र.	दिनांक	प्रशिक्षणाचा विषय	उपस्थिती
1	10.09.2015 व 11.09.2015	नवनियुक्त पर्यवेक्षक व नवनियुक्त कर्मचारी यांच्यासाठी प्रशिक्षण	27
2.	05.10.2015	निरिक्षण शाखेतील कर्मचारी यांच्यासाठी प्रशिक्षण	05
3.	12.10.2015	ई-टेंडरींगबाबत प्रशिक्षण	13

यशदामार्फत सन 2015-2016 मध्ये आयोजित करण्यात आलेले विशेष प्रशिक्षण

अ.क्र.	संस्थेचे नांव	विषय	सत्रांची संख्या व कालावधी	उपस्थिती
1.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सभागृह, सिडनॅम कॉलेज ऑफ कॉमर्स ॲन्ड इकोनॉमिक्स, मुंबई	महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश 2015	1 (सत्र कालावधी 1 दिवस)	25
2.	सह संचालक, लेखा व कोषागारे, अमरावती विभाग, अमरावती	महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश 2015	13 (सत्र कालावधी 1 दिवस)	2086

राज्य प्रशिक्षण धोरणांतर्गत अधिकारी व कर्मचारी यांना विविध विषयाचे ज्ञान देणे आवश्यक असल्याने त्यासाठी विशेषतज्ञांचे प्रशिक्षण आयोजित करणे याबाबत संचालनालय स्तरावर कार्यवाही सुरु आहे. संचालनालयाच्या अंतर्गत असलेल्या सर्व अधिकारी व कर्मचारी यांना अधिक कार्यक्षम, कार्यतत्पर अधिकारी व कर्मचारी म्हणुन विकास होण्यासाठी प्रशिक्षण कार्यक्रम पुढील काळात आयोजित होणार आहेत.

तक्ता क्रमांक 1

लेखा प्रशिक्षण वर्गाकरीता अर्थसंकल्पीय तरतूद

(रुपये लाखात)

तपशील	प्रत्यक्ष खर्च 2014-2015			अर्थसंकल्प 2015-2016			सुधारलेले अंदाज 2015-2016			अर्थसंकल्प 2016-2017		
	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(अ) कार्याचे वर्गीकरण												
(4) गौणशीर्ष 003 लेखा प्रशिक्षण वर्ग												
गौणशीर्ष 003 एकुण	119.23	0	119.23	155.98	0	155.98	155.66	0	155.66	172.62	0	172.62
(ब) उद्दिष्टनिहाय वर्गीकरण												
लेखा प्रशिक्षण वर्ग												
वेतन	102.40	0	102.40	131.28	0	131.28	131.14	0	131.14	145.72	0	145.72
अतिकालीक भत्ता	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	1.24	0	1.24	1.65	0	1.65	1.22	0	1.22	1.38	0	1.38
देशांतर्गत प्रवासखर्च	0.52	0	0.52	1.25	0	1.25	1.01	0	1.01	1.64	0	1.64
पेट्रोल, तेल व वंगण	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
कार्यालयीन खर्च	5.01	0	5.01	9.25	0	9.25	10.98	0	10.98	9.40	0	9.40
मजुरी	0.07	0	0.07	0.12	0	0.12	0.12	0	0.12	0.08	0	0.08
व्यावसायिक सेवा	9.72	0	9.72	12.00	0	12.00	10.80	0	10.80	14.00	0	14.00
संगणकावरील खर्च	0.14	0	0.14	0.26	0	0.26	0.23	0	0.23	0.25	0	0.25
भाडेपट्टी व कर	0.13	0	0.13	0.17	0	0.17	0.16	0	0.16	0.15	0	0.15
प्रकाशने	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
एकुण (एक) भारीत	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
दत्तमत	119.23	0	119.23	155.98	0	155.98	155.66	0	155.66	172.62	0	172.62
(क) वित्त व्यवस्थेची साधने												
वित्त विभाग मागणी क्रमांक जी-5												
2054 कोषागारे व लेखा प्रशासन												
गौणशीर्ष 003 एकुण (क)												
भारित	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
दत्तमत	119.23	0	119.23	155.98	0	155.98	155.66	0	155.66	172.62	0	172.62

(8) राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजना
राज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण कार्यालय, मुंबई.

1) राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजना :-

महाराष्ट्र शासन वित्त विभाग शासन निर्णय क्र. अंनियो 1005/126/सेवा-4 दिनांक 31 ऑक्टोबर, 2005 च्या शासन निर्णयान्वये दिनांक 1 नोव्हेंबर, 2005 रोजी अथवा त्यानंतर राज्य शासनाच्या सेवेत नव्याने नियुक्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना केंद्रशासनाची परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजना लागू करण्यात आली. या योजनेच्या अंमलबजावणीची कार्यपद्धती महाराष्ट्र शासन वित्त विभाग शासन निर्णय क्र. अंनियो 1007/18/सेवा-4 दि. 07/07/2007 द्वारे निश्चित करण्यात आली आहे. या योजनेच्या अंमलबजावणीकरिता लेखा व कोषागारे संचालनालयाच्या नियंत्रणाखाली राज्य अभिलेख देखभाल अभिकरणाची स्थापना करण्यात आली आहे. शासन निर्णय वित्त विभाग क्र. अंनियो-2012/प्र.क्र.96/सेवा-4, दिनांक 27.08.2014 अन्वये सदरची परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजना केंद्राच्या राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेत समाविष्ट करण्यात आली आहे.

केंद्र शासनाच्या राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेत सहभागी झाल्यानंतर संदर्भीय शासन निर्णयान्वये राज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण कार्यालयाची राज्य समन्वय कार्यालय (State Nodal Office) म्हणुन तर राज्य समन्वय अधिकारी म्हणुन संचालक, लेखा व कोषागारे यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे.

राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने केंद्र शासनाने स्थापित केलेल्या निवृत्तीवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण, नवी दिल्ली (PFRDA) यांच्या निर्देशाप्रमाणे राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजना विश्वस्त मंडळ (NPS Trust) यांच्याबरोबर तसेच त्यांनी नियुक्त केलेल्या केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरण (CRA) म्हणुन मे. एन.एस.डी.एल ई-गव्हर्नन्स इन्फ्रास्ट्रक्चर लि. (National Security Depositaries Limited-e-Governance Infrastructure Limited) यांच्याशी दिनांक 10.10.2014 रोजी शासनाने करार केला आहे. या योजनेची अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने वित्त विभागाने शासन निर्णय क्रमांक अंनियो-2015/एनपीएस/ प्र.क्र.32/सेवा-4, दिनांक 06.04.2015 अन्वये कार्यपद्धती निश्चित केली आहे.

या योजनेअंतर्गत कर्मचाऱ्यांच्या अंशदानाची वसुली तसेच नियोक्त्याचे अंशदानाचे आहरण दरमहा वेतन देयकातुन करण्यात येणार आहे. कर्मचाऱ्याकडुन देय ठरणारे अंशदान म्हणजे त्याचे मूळ वेतन + महागाई वेतन (असल्यास) + महागाई भत्ता 10% इतकी रक्कम व त्यावरील शासनाची/नियोक्त्याची सममुल्य अंशदानाची रक्कम वेतन देयकाव्दारेच एकाचवेळी आहरित केली जाते. अशा शासकीय लेख्यात जमा झालेल्या रकमा कोषागारांकडुन ताळमेळाअंती विश्वस्त बँकेकडे गुंतवणुकीसाठी दरमहा वर्ग करण्यात येतात. सदरची अंशदाने निवृत्तीवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण, नवी दिल्ली (PFRDA) यांनी नियुक्त केलेल्या फन्ड मॅनेजर मार्फत गुंतविण्यासाठी उपलब्ध करुन देण्यात येतात.

वित्त विभागाचे पत्र क्र. अंनियो-2014/सी.आर.120/सेवा 4, दिनांक 12.01.2015 अन्वये राज्य सरकारने अंशदानाच्या रकमा पुढील प्रमाणे गुंतविण्यास मान्यता दिली आहे. 1) एसबीआय पेन्शन फंड प्रायव्हेट लि-33% 2) युटीआय लि-34% 3) एलआयसी फंड प्रायव्हेट लि-33 % याप्रमाणे सदरचे पेन्शन फंड मॅनेजर पुढीलप्रमाणे गुंतवणुक करतील. 1) शासकीय रोखे (Government Securities) - 55% 2) कर्ज रोखे (Debt Securities)-40% 3) मनी मार्केट इन्स्ट्रुमेंट (Money Market Instrument)-5% 4) इक्वीटी (Equity)-15%

सदर योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरणाकडुन कर्मचाऱ्यांचे लेखे ठेवण्यात येणार असुन प्रत्येक वित्तीय वर्षाच्या अखेर कर्मचाऱ्यांना वार्षिक विवरणपत्र त्यांच्याकडुन उपलब्ध करुन देण्यात येणार आहे.

राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेत समाविष्ट होण्याच्या अनुषंगाने राज्य शासनाने निवृत्तीवेतन निधी विनियामक प्राधिकरणा (PFRDA) च्या सूचनानुरुप केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरण यांचेशी केलेल्या करारनाम्याप्रमाणे त्यांना सद्यस्थितीत पुढील दराने सेवाशुल्काची अदायगी करण्यात येत आहे. 1) राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेच्या कर्मचाऱ्यांच्या नोंदणीबाबतचा प्रान किट शुल्क रु. 50/- 2) वार्षिक परिरक्षण शुल्क रु. 190/- 3) व्यवहारशुल्क रु. 4/-.

2) महाराष्ट्र शासन वित्त विभाग शासन निर्णय अंनियो-2015/एनपीएस/प्र.क्र.32/सेवा 4, दिनांक 06.04.2015 अन्वये कार्यपद्धती निश्चित केली असुन त्यानुसार विविध स्तरावरील प्राधिकाऱ्यांच्या जबाबदाऱ्या खालीलप्रमाणे आहेत :-

अ) निवृत्तीवेतन निधी विनियामक व विकास प्राधिकरण, नवी दिल्ली (PFRDA) :-

- पीएफआरडीए अधिनियम, 2013 अन्वये विशद केलेली कर्तव्ये.
- राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेची अंमलबजावणी, संनियंत्रण व निधी व्यवस्थापन.
- योजनेच्या अंमलबजावणीचे शिक्षण व प्रशिक्षणाची कार्यपद्धती ठरविणे.
- वर्गणीदारांच्या निधीची गुंतवणूकीच्या अनुषंगाने कार्यवाही करणे, निधी व्यवस्थापकांच्या कार्यपद्धतीवर नियंत्रण ठेवणे.
- वर्गणीदारांच्या तक्रारींचे निराकरण करणे.

ब) केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरण :-

- कायम निवृत्तीवेतन खाते क्रमांक देणे (Permanant Retirement Account Number-PRAN)

- वर्गणीदारास आयपीन/टीपीन देणे.
- वर्गणीदारांचे अंशदानाचे लेखे परिरक्षित करणे.
- वर्गणीदारांच्या माहितीमध्ये झालेले बदल अद्ययावत करणे.
- वर्गणीदारास वार्षिक अंशदान व त्यावर मिळालेल्या फायद्यांचे विवरणपत्र निर्गमित करणे.
- कर्मचाऱ्यांच्या तक्रारींचे निराकरण करणे.

क) राज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण कार्यालय संचालनालय, लेखा व कोषागारे :-
राज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण कार्यालयाची राज्य समन्वय कार्यालय म्हणुन नियुक्ती झालेली आहे.

- केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरण व कोषागार अधिकारी तथा समन्वय अधिकारी यांचेकडुन होणाऱ्या कार्यपद्धतीवर नियंत्रण.
- कोषागार अधिकारी तथा उपराज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण अधिकारी यांचेकडे जमा झालेली कर्मचाऱ्यांचे अंशदाने विश्वस्त बँकेकडे वेळीस पाठविली जात आहे किंवा नाही यावर नियंत्रण ठेवणे.
- कर्मचाऱ्यांचे अंशदान जमा होण्याबाबत, गहाळ अंशदानाबाबत, प्रान किट इत्यादींबाबत आहरण व संवितरण अधिकारी/कोषागार अधिकारी यांच्याबाबत काही तक्रारी असल्यास त्या तक्रारींचे निराकरणबाबत पाठपुरावा करणे.
- कोषागार अधिकारी यांचेकडुन प्राप्त अहवालानुसार केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरणास शासनाने केलेल्या करारनाम्याप्रमाणे सेवाशुल्क देणे.
- जुन्या परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजनेसंदर्भातील कर्मचाऱ्यांच्या अंशदान जमाबाबत व आहरण व संवितरण अधिकारी/कोषागार अधिकारी यांच्याबाबत काही तक्रारी असल्यास निराकरण करणे.
- दिनांक 31.03.2015 पुर्वीचे परतावा प्रकरणास मान्यता देणे व तद्नंतरचे परतावा प्रकरणे केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरणाकडे पाठविणे.
- परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजनेच्या स्तर 2 मधील कोषागार स्तरावर जमा असलेल्या रकमांबाबत कोषागारांच्या माहितीअन्वये व्याजाची रक्कम देणे.
- प्रणाली विकसन करणे, डेटाबेस ठेवणे व कोषागारांना प्रशिक्षण देणे.

ड) कोषागार अधिकारी यांची जबाबदारी :-

- अधिनस्त आहरण व संवितरण अधिकारी यांची नोंदणी केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरणाकडे झाल्याची खात्री करणे.
- दिनांक 01.11.2005 नंतर नियुक्त झालेल्या कर्मचाऱ्यांना कायम निवृत्तीवेतन खाते क्रमांक मिळाल्याबाबत खात्री करणे. या संदर्भात प्राप्त झालेले नोंदणी अर्ज केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरणाकडे पाठविणे, नोंदणी प्रक्रीया पूर्ण करणे.
- वेतन देयकाव्दारे तथा चलनाव्दारे शासकीय लेख्यात जमा झालेली वर्गणीदारांची अंशदाने ताळमेळ घेऊन विश्वस्त बँकेकडे वेळीच पाठविणे.
- वर्गणीदारांचे योजनेच्या अनुषंगाने असलेल्या अडचणींचे निराकरण करणे, परताव्या प्रकरणासंदर्भात कार्यवाही करणे, वर्गणीदारांच्या माहितीतील होणाऱ्या बदलांच्या अनुषंगाने कार्यवाही करणे.
- परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजनेच्या अनुषंगाने कर्मचाऱ्यांचे वार्षिक विवरणपत्रे अद्ययावत ठेवणे, गहाण रकमांबाबत कार्यवाही करणे, परतावा प्रकरणांबाबत कार्यवाही करणे, कर्मचाऱ्यांच्या खात्यावर चुकीने जमा झालेल्या रकमांची केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरणाकडुन रकमा परत मागविणे, योजनेअंतर्गत जमा झालेल्या रकमांचा ताळमेळ घेणे.

इ) आहरण व संवितरण अधिकारी यांच्या जबाबदाऱ्या :-

- दिनांक 01.11.2005 नंतर शासकीय सेवेत नियमित पदावर वेतन श्रेणीत शासनातील सक्षम प्राधिकाऱ्याने नियुक्त केलेल्या कर्मचाऱ्यांचे नोंदणी पुर्ण करणे, केंद्रीय अभिलख देखभाल अभिकरणाकडुन प्राप्त झालेली प्रान किट, आयपीन, टीपीन वर्गणीदारास देणे, सेवापुस्तकात नोंद घेणे.
- कर्मचाऱ्यांच्या अंशदानाची वसुली तसेच नियोक्त्याच्या अंशदानाचे वेतन देयकाव्दारे आहरण करणे, रकमांचा ताळमेळ घेणे.
- वर्गणीदारांच्या माहितीत होणारे बदल, परताव्यासंदर्भातील मागण्या व तक्रारींबाबत कोषागार अधिकारी यांचेकडे संपर्क साधणे व निराकरण करणे.

3) राज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण कार्यालयाचा मंजुर कर्मचारी आकृतीबंध :-

महाराष्ट्र शासन वित्त विभाग शासन निर्णय क्र. सेवाप्र-10.07/प्र.क्र.74/कोषा.प्रशा 4 दिनांक 09.07.2007 व्दारे सदर अभिकरणासाठी लेखा व कोषागारे संचालनालयाच्या आस्थापनेवर एकुण 20 नवीन पदे निर्माण करण्यात आली. सद्यस्थितीत महाराष्ट्र शासन, वित्त विभाग शासन निर्णय क्र.च सेवाप्र 2015/प्र.क्र.15/कोषा (प्रशा 3), मंत्रालय, मुंबई दिनांक 02.03.2015 व्दारे या कार्यालयाच्या अधिनस्त असलेल्या 20 पदांना दिनांक 01.03.2015 ते दिनांक 29.02.2016 पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आलेली आहे.

अ.क्र.	संवर्ग	पदनाम	वेतनश्रेणी	पदसंख्या
1.	महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा गट अ (वरिष्ठ)	उप संचालक	15600-39100 ग्रेड वेतन 6600	02
2.	महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा गट ब (राजपत्रित)	लेखा अधिकारी	9300-34800 ग्रेड वेतन 4600	05
3.	महाराष्ट्र वित्त व लेखा सेवा गट ब (अराजपत्रित)	सहाय्यक लेखा अधिकारी	9300-34800 ग्रेड वेतन 4400	05
4.	वरिष्ठ लिपिक	कनिष्ठ लेखापाल	5200-20200 ग्रेड वेतन 2800	01
5.	उच्चस्तर लघुलेखक	उच्च स्तर लघुलेखक	9300-34800 ग्रेड वेतन 4400	01
6.	निम्न स्तर लघुलेखक	निम्न स्तर लघुलेखक	9300-34800 ग्रेड वेतन 4300	01
7.	लिपिक टंकलेखक	लेखा लिपिक	5200-20200 ग्रेड वेतन 1900	04
8.	शिपाई	शिपाई	4440-7440 ग्रेड वेतन 1300	01
		एकुण		20

सद्यस्थितीत (दिनांक 01.04.2015 ते दिनांक 30.11.2016 पर्यंत) या कार्यालयात अनुक्रमे लेखा अधिकारी 02 पदे, लिपिक टंकलेखक 02 पदे रिक्त आहेत)

4) परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजनेअंतर्गत सन 2007-08 ते सन 2015-2016 या कालावधीतील जमा झालेली अंशदाने, त्यावरील व्याज व कर्मचारी संख्या यांचा तपशील :-

अ.क्र.	वित्तीय वर्ष	कर्मचाऱ्यांची संख्या	कर्मचाऱ्यांचे अंशदान (रु)	शासनाचे अंशदान (रु)	व्याज (रु)	एकुण रक्कम (रु)
1	2007-08	31439	140436775	119035201	3124036	262596012
2	2008-09	58786	590604342	590604342	68007004	1249215688
3	2009-10	82223	1199403260	1199403260	205577782	2604384302
4	2010-11	103164	2446760433	2400000000	530500000	5377260433
5	2011-12	117774	3498004408	3100000000	1040000000	7638004408
6	2012-13	162455	3446734672	3912901087	1877141000	9236776759
7	2013-14	183014	4035653174	4035653174	2717582711	10788889059
8	2014-15	202640	4954995993	4954995993	3701518855	13611510841
	एकुण*		20312593057	20312593057	10143451388	50768637502

*कोषागार स्तरावर जमा झालेल्या रकमांचा ताळमेळ घेण्याच्या अधीन.

5) परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजनेअंतर्गत परतावा प्रकरणांसंदर्भातील सांख्यिकी तपशील :-

महाराष्ट्र शासन वित्त विभाग शासन निर्णय क्रमांक अंनियो-1009/प्र.क्र.1/सेवा 4, दिनांक 12.11.2010 व महाराष्ट्र शासन वित्त विभाग शासन निर्णय क्रमांक अंनियो-2014/प्र.क्र.45/सेवा 4, दिनांक 08.05.2014 अन्वये परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजनेच्या अंशदानाच्या रकमा पुढील कारणांकरीता परत करण्याबाबत शासनाने मंजुरी दिलेली आहे. 1) कर्मचाऱ्याचा सेवेत असताना मृत्यु झाल्यास 2) कर्मचाऱ्याने नियत वयोमानापूर्वी (यथास्थिती 58/60 वर्षे) सेवात्याग केल्यास 3) दिनांक 01.11.2005 रोजी किंवा त्यानंतर राज्यातील दुसऱ्या सेवेत रुजु झालेल्या ज्या कर्मचाऱ्यांना महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तीवेतन) नियम 1982 च्या तरतुदी लागु ठरल्या आहेत, अशा कर्मचाऱ्यांची परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजनेखाली वर्गणी कपात करण्यात आली असल्यास 4) नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांकरीता.

(रक्कम हजारात)

अ.क्र.	वर्ष	परतावा प्रकरणे	प्राप्त अनुदान	वितरित अनुदान

1.	2011-2012	25	1125	1102
2.	2012-2013	56	3000	1484
3.	2013-2014	58	3000	2892
4.	2014-2015	275	30000	28367
5.	2015-2016 (डिसेंबर 2015 पर्यंत)	201	40000	32386
एकुण		615	77125	66231
2016-2017 करीता संभाव्य तरतुद		-	50000	-

6) राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेत केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरण यांचेकडे नोंदणी झालेल्या कोषागारनिहाय आहरण व संवितरण अधिकारी व कर्मचारी संख्यांचा तपशील (दिनांक 20.01.2016 पर्यंत)

अ.क्र.	कोषागाराचे नांव व कोषागार सांकेतांक	केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरणाकडे नोंदणी झालेल्या कोषागार कार्यालयांचा सांकेतांक	केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरणाकडे नोंदणी झालेल्या आहरण व संवितरण अधिकारी यांची संख्या	एकुण नोंदणीकृत कर्मचाऱ्यांची संख्या
1	को. का. ठाणे (1201)	4029115	439	14013
2	को. का. रायगड (1301)	4029071	363	4072
3	को. का. रत्नागिरी (1401)	4029082	255	2958
4	को. का. सिंधुदूर्ग (1501)	4031075	216	2205
5	को. का. पालघर (1601)	4029196	295	3346
6	को. का. पुणे (2201)	4029060	735	20166
7	को. का. सातारा (2301)	4029093	352	4760
8	को. का. सांगली (2401)	4031134	312	4623
9	को. का. सोलापुर (2501)	4029104	335	6878
10	को. का. कोल्हापुर (2601)	4029001	409	6277
11	को. का. औरंगाबाद (3101)	4028931	456	8683
12	को. का. परभणी (3201)	4029185	235	2657
13	को. का. बीड (3301)	4031086	280	3837
14	को. का. नांदेड (3401)	4029034	414	5689
15	को. का. उस्मानाबाद (3501)	4031090	235	3221
16	को. का. जालना (3601)	4029174	221	3353
17	को. का. लातुर (3701)	4029012	282	3444
18	को. का. हिंगोली (3801)	4031156	159	2493
19	को. का. गोंदिया (4401)	4028986	225	4362
20	को. का. वर्धा (4501)	4029126	251	2675
21	को. का. नागपुर (4601)	4029023	631	14082
22	को. का. भंडारा (4701)	4028942	231	2843
23	को. का. चंद्रपुर (4801)	4028964	424	4554
24	को. का. गडचिरोली (4901)	4028975	427	6799
25	को. का. नाशिक (5101)	4029056	675	9302
26	को. का. धुळे (5201)	4031145	273	3524
27	को. का. जळगांव (5301)	4028990	437	4828
28	को. का. अहमदनगर (5401)	4028916	469	5450
29	को. का. नंदुरबार (5501)	4029045	320	2714
30	को. का. अमरावती (6101)	4029163	495	7436
31	को. का. अकोला (6201)	4028920	257	3271
32	को. का. बुलढाणा (6301)	4028953	300	3910
33	को. का. यवतमाळ (6401)	4029141	453	5494
34	को. का. वाशिम (6501)	4029130	171	2178
35	**अ.** व ले. का (7101)	7031985	614	31822
एकुण			12646	217919

7) परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजनेत जमा झालेले अंशदान राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेअंतर्गत विश्वस्त बँकेकडे वित्तीय वर्ष 2015-2016 मध्ये वर्ग केल्याचा तपशील :-

वित्तीय वर्ष	एकुण कर्मचाऱ्यांची संख्या	कर्मचाऱ्यांचे अंशदान (रु)	शासनाचे सममुल्य अंशदान (रु)	व्याज (रु)	एकुण रक्कम (रु)
2007-08	32748	138793813	138793813	4449468.96	282037094.96
2008-09	57614	505393597	505393597	39169988.02	1049957182.02
2009-10	80110	946419761	946419761	68980463.04	1961819985.04
2010-11	96219	1277070908	1277070908	98126023.38	2652267839.38
2011-12	112311	1800411188	1800411188	145296336.12	3746118712.12
2012-13	152782	2309187931	2309187931	176363968.24	4794739829.44
2013-14	172455	3641444051	3641444051	319405950.40	7602294052.92
2014-15	202640	4250716482	4250716482	391226605.20	8892659569.72
एकुण		14869437731	14869437731	1243018803.36	30981894265.60

8) दिनांक 01.04.2015 ते दिनांक 31.10.2015 या कालावधीतील कोषागारांनी विश्वस्त बँकेकडे राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेचा पाठविलेल्या अंशदानाचा तपशील :-

अ.क्र.	कोषागाराचे नांव व कोषागार सांकेतांक	कोषागार सांकेतांक	विश्वस्त बँकेकडे दिनांक 31.10.2015 पर्यंत वर्ग केलेली रक्कम
1	को. का. ठाणे (1201)	1201003270	359729955
2	को. का. रायगड (1301)	1301003270	88825924
3	को. का. रत्नागिरी (1401)	1401003270	75371976
4	को. का. सिंधुदूर्ग (1501)	1501003270	54462642
5	को. का. पालघर (1601)	1601003270	59394420
6	को. का. पुणे (2201)	2201003268	517716182
7	को. का. सातारा (2301)	2301003270	111581232
8	को. का. सांगली (2401)	2401003270	114636430
9	को. का. सोलापुर (2501)	2501003270	145256162
10	को. का. कोल्हापुर (2601)	2601003270	130236558
11	को. का. औरंगाबाद (3101)	3101003268	125411436
12	को. का. परभणी (3201)	3201003270	66628528
13	को. का. बीड (3301)	3301003270	91848116
14	को. का. नांदेड (3401)	3401003270	145111009
15	को. का. उस्मानाबाद (3501)	3501003270	80049236
16	को. का. जालना (3601)	3601003270	68823998
17	को. का. लातुर (3701)	3701003270	91321836
18	को. का. हिंगोली (3801)	3801003270	59128604
19	को. का. गोंदिया (4401)	4401003270	99449316
अ.क्र.	कोषागाराचे नांव व कोषागार सांकेतांक	कोषागार सांकेतांक	विश्वस्त बँकेकडे दिनांक 31.10.2015 पर्यंत वर्ग केलेली रक्कम
20	को. का. वर्धा (4501)	4501003270	56831868
21	को. का. नागपुर (4601)	4601003268	366875432
22	को. का. भंडारा (4701)	4701003270	58370824
23	को. का. चंद्रपुर (4801)	4801003270	98329634
24	को. का. गडचिरोली (4901)	4901003270	145331036
25	को. का. नाशिक (5101)	5101003270	184959327
26	को. का. धुळे (5201)	5201003270	85008348
27	को. का. जळगांव (5301)	5301003270	114690456

28	को. का. अहमदनगर (5401)	5401003270	126562422
29	को. का. नंदुरबार (5501)	5501003270	63358464
30	को. का. अमरावती (6101)	6101003270	154743756
31	को. का. अकोला (6201)	6201003270	80419480
32	को. का. बुलढाणा (6301)	6301003270	93720752
33	को. का. यवतमाळ (6401)	6401003270	116665192
34	को. का. वाशिम (6501)	6501003270	50896672
35	अ. व ले. का (7101)	7101003264	678235710
एकुण			4959982933

राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेचे अंशदान विश्वस्त बँकेकडे वेळीच पाठविण्याबाबत :-

महाराष्ट्र शासन, वित्त विभाग शासन निर्णय क्र. अंनियो-2015/एनपीएस/प्र.क्र.32/सेवा-4, दिनांक 06.04.2015 मधील परिच्छेद 32 अन्वये कोषागाराकडे राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेच्या जमा होणाऱ्या अंशदानांचा ताळमेळ घेतल्यानंतर खालील तपशीलाप्रमाणे सबस्क्रायबर कॉन्ट्रीब्युशन फाईल (Subscriber Contribution File) तयार करुन केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरणाच्या संगणक प्रणालीमध्ये अपलोड करावयाची आहे. एस.पी.एफ अपलोड केल्यानंतर केंद्रीय अभिलेख देखभाल अभिकरणाकडुन व्यवहार क्रमांक (Transaction ID) प्राप्त झाल्यापासुन पाच कामाचे दिवसांच्या आत विश्वस्त बँकेकडे निधी पाठविणे आवश्यक असते.

1) दिनांक 01 तारखेपासुन 18 तारखेपर्यंतच्या देयकामधील वसुली त्या महिन्याच्या 25 तारखेपर्यंत.

2) दिनांक 19 ते महिन्याच्या अखेरच्या तारखेपर्यंत देयकामधील वसुली पुढील महिन्याच्या 10 तारखेपर्यंत.

दिनांक 01.04.2015 पासुन योजनेची नव्याने अंमलबजावणी सुरु झाल्याने कोषागारे व आहरण व संवितरण अधिकारी यांना प्रशिक्षण देणे, इत्यादींमुळे काही विलंब झालेला आहे. याशिवाय आहरण व संवितरण अधिकारी यांचेकडुन पुढील महिन्याचे वेतन देयक तयार करण्यापुर्वी मागील महिन्याचा कोषागार प्रमाणक क्रमांक नोंदविणे आवश्यक असते. तद्नंतरच अशा लॉक देयकांचा रकमांचा तपशील मे. एन.एस.डी.एल यांचेकडे पाठविण्यात येत आहे. तथापि, विलंब लक्षात घेता व कोषागारातील कामकाजाचा वाढता व्याप लक्षात घेता सेवार्थ प्रणालीत ऑटोलॉक सिस्टीम वित्तीय वर्ष 2016-2017 मध्ये उपलब्ध करुन देण्यात येत असल्याने विलंब होण्याचे प्रकार कमी करण्याची दक्षता घेण्यात आली आहे.

तक्ता क्रमांक 1

राज्य अभिलेख देखभाल अभिकरण करीता अर्थसंकल्पीय तरतूद

(रुपये लाखात)

तपशील		प्रत्यक्ष खर्च 2014-2015			अर्थसंकल्प 2015-2016			सुधारलेले अंदाज 2015-2016			अर्थसंकल्प 2016-2017		
		योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(अ) कार्याचे वर्गीकरण													
(5) गौणशीर्ष 099 (00) (01) नवीन परिभाषित अंशदान सेवा निवृत्तीवेतन योजना													
वजा - वसूली	भारीत	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
एकुण / निव्वळ बेरीज	दत्तमत	89.68	0	89.68	107.50	0	107.50	906.77	0	906.77	1120.72	0	1120.72
(ब) उद्दिष्टनिहाय वर्गीकरण													
नवीन परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजना													
वेतन		83.10	0	83.10	98.58	0	98.58	98.58	0	98.58	109.42	0	109.42
अतिकालीक भत्ता		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क		1.35	0	1.35	1.65	0	1.65	1.65	0	1.65	1.80	0	1.80
देशांतर्गत प्रवासखर्च		1.95	0	1.95	2.16	0	2.16	1.94	0	1.94	2.50	0	2.50
पेट्रोल, तेल व वंगण		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
कार्यालयीन खर्च		2.83	0	2.83	3.50	0	3.50	3.15	0	3.15	5.00	0	5.00
मजुरी		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
संगणकावरील खर्च		0.45	0	0.45	1.61	0	1.61	1.45	0	1.45	2.00	0	2.00
व्यावसायिक सेवा		0	0	0	0	0	0	800.00	0	800.00	1000.00	0	1000.00
एकुण (एक)	भारीत	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	दत्तमत	89.68	0	89.68	107.50	0	107.50	906.77	0	906.77	1120.72	0	1120.72
(क) वित्त व्यवस्थेची साधने													
वित्त विभाग मागणी क्रमांक जी-5													
2054 कोषागारे व लेखा प्रशासन													
099 नवीन परिभाषित अंशदान सेवा निवृत्तीवेतन योजना यंत्रणा एकुण (अ)													
	भारित	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	दत्तमत	89.68	0	89.68	107.50	0	107.50	906.77	0	906.77	1120.72	0	1120.72

(9) राज्य शासनाच्या निवृत्तीवेतनधारकांच्या मासिक निवृत्तीवेतनाचे प्रदान

अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई आणि राज्यातील सर्व कोषागारांतून निवृत्तीवेतन घेणा-या एकूण 6,81,000 निवृत्तीवेतनधारकांची मासिक निवृत्तीवेतन देयके बनविणे व इतर संबंधित निवृत्तीवेतनाचे प्रदान करण्यासाठी संगणकीय प्रणालीचा वापर करण्यात येतो. या व्यतिरिक्त या प्रणालीमध्ये निवृत्तीवेतनधारकांच्या निवृत्तीवेतनासंबंधातील माहिती देण्याकरिता "पेन्शन कॉर्नर" ही सुविधा उपलब्ध आहे. अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई आणि कोषागार कार्यालय, नागपूर वगळता इतर सर्व कोषागारातून निवृत्तीवेतन धारकांच्या खात्यामध्ये CMP Portal या स्टेट बँक ऑफ इंडीया/ स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद च्या प्रणालीव्दारे निवृत्तीवेतनाची रक्कम जमा करण्यात येते. कोषागार कार्यालय, नागपूर व अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई ही दोन कार्यालये रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाचे अखत्यारित असल्याने या दोन कोषागारांद्वारे निवृत्तीवेतन जमा करण्याकरिता ईसीएस प्रणालीचा वापर करण्यात येतो.

हयातीच्या दाखल्याच्या प्रक्रीयेचे सुलभीकरण :-

निवृत्तीवेतनधारक/कुटुंब निवृत्तीवेतनधारकांच्या हयातीचा दाखला शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-1015/प्र.क्र.24/ कोषा-प्र-5, दिनांक 01.12.2015 व शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-2015/प्र.क्र.24/कोषा-प्रशा-5, दिनांक 15.01.2016 अन्वये जीवन प्रमाण प्रणालीचा वापर सेतु केंद्रात तसेच कोषागार / उपकोषागार कार्यालयात बसविण्यात येणा-या बायोमेट्रीक / आयरिस संयंत्राचा वापर करुन केंद्र शासनाच्या जीवन प्रमाण या प्रणालीव्दारे प्राप्त करुन घेण्याची प्रक्रीया कार्यान्वित आहे. भविष्यात ही संयंत्रे शासकीय कार्यालये, बँक्स, नागरी सेवा केंद्रे, संग्राम केंद्रे, सेतु कार्यालये इत्यादी ठिकाणी स्थापित करण्यात येतील. जे निवृत्तीवेतनधारक उपरोक्त सुविधेचा वापर करण्यास असमर्थ असतील ते पुर्वीप्रमाणे छापील हयातीचा दाखला सादर करु शकतील.

निवृत्तीवेतन प्रकरणे ऑनलाईन पध्दतीने महालेखापाल कार्यालयास सादर करणेबाबत :-

शासकीय कर्मचाऱ्यांचे निवृत्तीवेतन प्रकरण ऑनलाईन पद्धतीने महालेखापाल कार्यालयास सादर करण्याची सुविधा सेवार्थ प्रणालीमार्फत उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे. शासन निर्णय वित्त विभाग क्र. सेनिवे-2014/प्र.क्र.36/ सेवा-4, दिनांक 02.07.2015 अन्वये दिनांक 01.09.2015 पासुन सर्व शासकीय कार्यालयांना निवृत्तीवेतन प्रकरणे ऑनलाईन पद्धतीने महालेखापाल कार्यालयास सादर करणे बंधनकारक करण्यात आले आहे. त्यास अनुसरुन सर्व शासकीय कार्यालयांकडुन निवृत्तीवेतन प्रकरणे ऑनलाईन पद्धतीने महालेखापाल कार्यालयास सादर करण्यात येत आहेत. महालेखापाल कार्यालयास ऑनलाईन पद्धतीने निवृत्तीवेतन प्रकरण कसे सादर करावे याबाबतचे प्रशिक्षण उप संचालक, निवृत्तीवेतन शाखा, संचालनालय, लेखा व कोषागारे यांचेमार्फत सर्व विभागीय सह संचालक, लेखा व कोषागारे यांचे कार्यालयात आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांना देण्यात आलेले आहे. विभागीय सह संचालकांमार्फत त्यांच्या अखत्यारीत असलेल्या कोषागारांतील सर्व आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांना ऑनलाईन निवृत्तीवेतन प्रकरण तयार करण्याचे प्रशिक्षण देण्यात येत आहे.

निवृत्तीवेतनधारकाची प्रथम प्रदान ओळख तपासणीची कार्यपद्धती रद्द करणे व त्याबाबतच्या सुधारणा :-

महाराष्ट्र शासन वित्त विभाग शासन निर्णय क्र. संकीर्ण 2015/प्र.क्र.83/कोषा प्रशा 5, दिनांक 30.12.2015 अन्वये आता निवृत्तीवेतनधारकास कोषागारात जाऊन ओळख तपासणी करणे आवश्यक राहणार नाही. तथापि, ही जबाबदारी आता सेवानिवृत्त कर्मचाऱ्याच्या शेवटच्या कार्यालयप्रमुखावर टाकण्यात आली आहे. तद्नंतर विहित मुदतीत निवृत्तीवेतनाच्या लाभांचे

प्रदान करण्याची जबाबदारी ही कोषागार अधिकाऱ्यावर टाकण्यात आली आहे. सदर दोन्ही बाबींचा समावेश महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम, 2015 मध्ये अंतर्भुत करण्याच्या अनुषंगाने प्रस्ताव शासनाच्या वित्त विभागास सादर करण्यात आला असुन नजीकच्या भविष्यात सदर शासन अधिसूचना निर्गमित होणे अपेक्षित आहे.

निवृत्तीवेतन धारकांच्या निवृत्तीवेतनातून करावयाची आयकर कपात/फॉर्म क्रमांक 16 निर्गमनाकरीता सुविधा उपलब्ध करुन देणेबाबत :-

जे निवृत्तीवेतनधारक आयकर कपातीस पात्र आहेत अशा निवृत्तीवेतनधारकांची यादी प्रणालीतुन उपलब्ध करुन देण्यात येते. सध्या निवृत्तीवेतनधारकांना / कुटुंब निवृत्तीवेतनधारकांना कोषागारामार्फत त्यांनी सादर केलेल्या बचतीच्या माहितीच्या आधारे आयकर कपात करुन आयकर विभागाच्या संकेतस्थळावरुन फॉर्म क्र. 16 उपलब्ध करुन देण्यात येतो.

तक्ता क्रमांक 1 :- राज्य शासनाचे निवृत्तीवेतनधारक / कुटुंब निवृत्तीवेतनधारक यांची वर्ष निहाय संख्या व त्यांचे निवृत्तीवेतन प्रदानावर झालेला खर्च -

अ. क्र.		सन 2014-2015		रकमेत वाढ अथवा घट % मध्ये	सन 2015-2016 दिनांक 31.10.2015 पर्यंत (7 महिन्यांपर्यंत)		रकमेत वाढ अथवा घट % मध्ये	सन 2016-2017	
		संख्या	रक्कम (रुपये)		संख्या	रक्कम (रुपये)		संख्या	रक्कम (रुपये)
1	शासकीय निवृत्तीवेतन धारक	3,78,780	63,24,43,93,135	20.78%	3,86,515	40,38,79,20,955	(-) 36.14%	4,16,658	75,89,32,71,762
2	कुटुंब निवृत्तीवेतन धारक	1,66,656	17,27,94,51,677	29.77%	1,81,106	11,42,06,18,901	(-) 33.91%	1,83,322	20,73,53,42,012
	एकुण	5,45,436	80,52,38,44,812	22.60%	5,67,621	51,80,85,39,856	(-) 35.66%	5,99,980	96,62,86,13,774

टिप :-

सन 2014-2015 या आर्थिक वर्षाकरीताची आकडेवारी 12 महिन्यांकरीता आहे. तथापि, सन 2015-2016 या आर्थिक वर्षाकरीता उपलब्ध करुन दिलेली आकडेवारी ही पहिल्या 7 महिन्यांकरीताची आहे. त्यामुळे रकमेत घट दिसत आहे.

सन 2016-2017 मध्ये निवृत्तीवेतनधारकांची संख्या व रक्कम सन 2014-2015 च्या प्रत्यक्ष रकमेत 20% नी वाढ होईल असे गृहित धरुन दर्शविली आहे. तसेच निवृत्तीवेतनधारकांच्या संख्येत 10% ची वाढ अपेक्षित आहे.

तक्ता क्रमांक 2 :- इतर राज्यांचे, रेल्वे व संरक्षण विभागातील आणि अखिल भारतीय सेवेतील तसेच, राजकीय निवृत्तीवेतन धारक यांची वर्ष निहाय संख्या व त्यांचे निवृत्तीवेतन प्रदानावर झालेला खर्च :-

अ. क्र.		सन 2014-2015		रकमेत वाढ अथवा घट % मध्ये	सन 2015-2016 दिनांक 31.10.2015 पर्यंत		रकमेत वाढ अथवा घट % मध्ये	सन 2016-2017	
		संख्या	रक्कम (रुपये)		संख्या	रक्कम (रुपये)		संख्या	रक्कम (रुपये)
1	इतर निवृत्तीवेतन धारक (कुटुंब निवृत्तीवेतन धारकांसहित)	1,18,259	23,39,24,33,739	29.90%	1,22,087	15,32,43,41,369	(-) 34.49%	1,30,085	28,07,09,20,487

टिप :-

सन 2014-2015 या आर्थिक वर्षाकरीताची आकडेवारी 12 महिन्यांकरीता आहे. तथापि, सन 2015-2016 या आर्थिक वर्षाकरीता उपलब्ध करुन दिलेली आकडेवारी ही पहिल्या 7 महिन्यांकरीताची आहे. त्यामुळे रकमेत घट दिसत आहे.

सन 2016-2017 मध्ये निवृत्तीवेतनधारकांची संख्या व रक्कम सन 2014-2015 च्या प्रत्यक्ष रकमेत 20% नी वाढ होईल असे गृहित धरुन दर्शविली आहे. तसेच निवृत्तीवेतनधारकांच्या संख्येत 10% ची वाढ अपेक्षित आहे.

(IV) अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई यांची माहिती

1. बृहनमुंबईतील सर्व शासकीय आर्थिक व्यवहारांचे प्रदान व हिशोब ठेवण्याच्या कामासाठी दिनांक 1 एप्रिल 1955 पासून राज्य शासनाच्या नियंत्रणाखाली अधिदान व लेखा कार्यालयाची स्थापना करण्यात आली. केंद्रीय आर्थिक व्यवहारांचे हिशेब खातेनिहाय पध्दतीने ठेवण्याची योजना अमलात येण्यापूर्वी म्हणजेच दिनांक 1 ऑक्टोबर 1976 पूर्वी बृहन्मुंबईतील केंद्रीय आर्थिक व्यवहाराचे कामकाज (प्रदान व लेखे ठेवण्याचे कामकाज) कोषागार परीक्षण पध्दतीने हे कार्यालय पहात असे. सार्वजनिक बांधकामाव्यतिरिक्त राज्य शासनाच्या सर्व प्रदानाचे व लेखे ठेवण्याच्या कामाची जबाबदारी हया कार्यालयावर आहे.ज्याप्रकारे एखाद्या लेखा परीक्षण कार्यालयात पूर्व लेखा परीक्षण केले जाते. त्याच धर्तीवर व त्याच मर्यादेपर्यंत पूर्व लेखा परीक्षण करून

प्रदान केले जाते. परंतु हे लेखा परीक्षणाचे काम एक विभागीय योजना म्हणुन केले जाते. तथापि, हे लेखा परीक्षण सांविधानिक नाही. रिझर्व्ह बँकेने पाठविलेले लेखे आणि या कार्यालयाचे प्रदान केलेल्याचे लेखे एकत्रित संकलित करून महालेखापाल,मुंबई यांना दरमहा सादर केले जातात. बृहन्मुंबईमध्ये सध्या शासनाची सर्व प्रदाने भारतीय रिझर्व्ह बँकेकडून केली जातात.

1.1 बृहन्मुंबईतील राज्य व केंद्र शासनाच्या वित्तीय व्यवहाराच्या स्वरुपानुसार या कार्यालयाच्या वेगवेगळया शाखा करण्यात आल्या आहेत.

1.2 राजपत्रित लेखा परीक्षण - ही शाखा राज्यपाल, मंत्री, सभापती, अध्यक्ष आणि दोन्ही विधीमंडळाचे सभासद, उच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती, इत्यादी आणि काही विशिष्ट राजपत्रित अधिका-यांच्या व्यक्तिगत देयकांचे काम त्याचप्रमाणे रजेचा हिशोब ठेवणे, वेतन प्राधिकृत करणे इत्यादींचे काम पाहते.

1.3 विभागीय लेखा परीक्षण - या शाखेत वर नमूद केल्या व्यतिरिक्त राजपत्रित व अराजपत्रित अधिकारी /कर्मचारी यांचे वेतन व भत्ते इत्यादी त्याचप्रमाणे आकस्मिक खर्च, अनुदान, परतावा, ठेवी व कर्जे आणि महालेखापाल, मुंबई यांनी प्राधिकृत केलेली देयके यांचे प्रदान करण्याचे कामकाज चालते.

1.4 राज्य लेखा - राज्य शासनाचे लेखे संकलित करुन महालेखापाल, मुंबई यांना पाठविण्याचे काम केले जाते. त्याचप्रमाणे ही शाख‍ा केंद्रीय वित्त व्यवहारांचे (निवृत्तीवेतन) लेखे ठेवण्याचे काम पहाते. वरील कामाव्यतिरिक्त जमेची खातरजमा करण्याचे, जमा रकमेचे दाखले देण्याचे, सार्वजनिक बांधकाम खात्याला संकलित कोषागार जमेचा दाखला देण्याचे कामकाज या शाखेत चालते.

1.5 प्रदानोत्तर लेखा परीक्षण शाखा :- या शाखेत रु.25,000/- च्या आतील प्रवासभत्ता व आकस्मिक खर्चाच्या देयकाचे उत्तर लेखा परीक्षण करणे, त्यात आढळलेल्या त्रुटी संबंधित कार्यालयास कळवून त्याची पूर्तता करुन घेण्याचे काम पहाते.

1.6 बृहत्पत्र :- ही लेखा शाखा असून या शाखेत वेगवेगळी बृहत्पत्रे ठेवण्यात येतात.

1.7 डीसीपीएस शाखा :- ही सुद्धा लेखा शाखा असुन या शाखेत दिनांक 01.11.2005 नंतर नियुक्ती केलेल्या अधिकारी / कर्मचाऱ्यांचे अंशदायी निवृत्तीवेतन योजनेचे (DCPS) लेखे ठेवण्याचे कामही पार पाडले जाते.

1.8 निवृत्तीवेतन शाखा - या शाखेत केंद्र शासनाचे आणि महाराष्ट्र व इतर राज्य शासनाच्या निवृत्तीवेतन धारकांना निवृत्तीवेतन देण्याचे कामकाज चालते. महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम 2015 मधील कलम 3 नुसार मासिक निवृत्तीवेतन व कुटुंब निवृत्तीवेतन ही सेवा अधिसूचित करण्यात आली असल्याने सदर लोकसेवेसाठी पदनिर्देशित अधिकारी म्हणुन सहाय्यक अधिदान व लेखा अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी म्हणुन अधिदान व लेखा अधिकारी यांना घोषित केले आहे. त्यानुसार सर्व निवृत्तीवेतनधारकांना महिन्याच्या 1 तारखेस निवृत्तीवेतन प्राप्त होईल याची तजवीज करण्यात आली आहे. निवृत्तीवेतनधारकांना एस.एम.एस व्दारे निवृत्तीवेतनातील बदलांची माहिती पुरविण्याची सुविधा सुरु करण्याकरीता संचालनालय, लेखा व कोषागारे, मुंबई यांचे स्तरावरुन कार्यवाही केली जात आहे.

1.9 रोख व धनादेश - ही शाखा देयके घेण्याचे व देयकांचे (धनादेशाद्वारे / अथवा एनईएफटी / ईसीएस) प्रदान करण्याचे काम करते.

1.10 संगणक शाखा - सर्व लेखे संगणकावर तयार करण्यात येत असून ते महालेखापाल यांना सादर करण्यात येतात. अधिदान व लेखा कार्यालयात देयके प्राप्त झाल्यापासून धनादेश वितरीत व लेखे तयार करण्यापर्यंत सर्व कामे संगणकावर तयार करण्यात येत‍ात. संगणकीकरणामुळे अधिदान व लेखा कार्यालयाची जमा व खर्चाची सविस्तर आकडेवारी रोजच्या रोज उपलब्ध होते. त्याचप्राणे सर्व राज्य शासकीय निवृत्तीवेतन धारकांच्या व काही इतर राज्यामधील निवृत्तीवेतन धारकांच्या निवृत्तीवेतनात देयका‍ंचे संगणकीकरण करण्यात आले असून त्यांना मासिक निवृत्तीवेतनाचे प्रदान इसीएसमार्फत करण्यात येते. त्यामुळे निवृत्तीवेतन धारकांना निवृत्तीवेतन देय तारखेस प्रदान करण्यात येते. तसेच सर्व देयकांचे प्रदान एनईएफटी / ईसीएस मार्फत

प्रदान करण्यात येत आहेत. माहे एप्रिल 2012 पासून नवीन सेवार्थ प्रणालीव्दारे तयार करण्यात आलेली वेतन देयके स्विकारण्यात येतात.

सन 2016-2017 मध्ये संगणकीकृत लेखा तयार करण्यासाठी महालेखापाल कार्यालयातील VLC आज्ञावलीचा वापर करुन संपूर्ण मासिक लेख्यांचे संगणकीकरण करणे तसेच संगणकीकृत ताळमेळ घेण्यासाठी महालेखापाल कार्यालयाच्या आज्ञावलीवर सुविधा उपलब्ध करुन देणे या बाबी प्रस्तावित आहेत.

1.11 आस्थापना, नियंत्रण व दप्तर शाखा - या शाखांमध्ये या कार्यालयातील आस्थापनेचे व त्याचप्रमाणे वेगवेगळया शाखांमध्ये समन्वय ठेवणे, त्याचप्रमाणे शासनाने व महालेखापाल इत्यादींनी वेळोवेळी काढलेल्या नियम व अधिनियम आणि आदेशांचे परीक्षण करणे, शासकीय कार्यप्रणालीमध्ये वेळोवेळी होणाऱ्या बदलांबाबत वरिष्ठ कार्यालयांच्या आदेशान्वये या कार्यालयाच्या अधिनस्त असलेल्या आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांना प्रशिक्षण देणे, चर्चासत्र आयोजित करणे, कार्यालयात आलेल्या पत्रांची नोंद ठेवणे व या कार्यालयातून पत्र बाहेर पाठविणे, इत्यादी कामे चालतात.

1.12 हे कार्यालय अधिदान व लेखा अधिकारी यांच्या अधिपत्याखाली चालते. त्यांना उप अधिदान व लेखा अधिकारी, सहाय्यक अधिदान व लेखा अधिकारी, सहाय्यक लेखा अधिकारी व वरिष्ठ लेखापाल इत्यादी त्यांच्या कामात मदत करतात.

तक्ता क्रमांक 1

अधिदान व लेखा कार्यालयाकरीता अर्थसंकल्पीय तरतुद.

(रुपये लाखात)

तपशील	प्रत्यक्ष खर्च 2014-2015			अर्थसंकल्प 2015-2016			सुधारलेले अंदाज 2015-2016			अर्थसंकल्प 2016-2017		
	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(अ) कार्याचे वर्गीकरण												
गौणशिर्ष 096 अधिदान व लेखा कार्यालय												
भारित	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
दत्तमत	2300.32	0	2300.32	2566.94	0	2566.94	2559.71	0	2559.71	2921.19	0	2921.19
(ब) उद्दिष्टनिहाय वर्गीकरण												
वेतन	2179.15	0	2179.15	2420.09	0	2420.09	2420.09	0	2420.09	2762.99	0	2762.99
अतिकालीक भत्ता	0.29	0	0.29	0.55	0	0.55	0.50	0	0.50	0.55	0	0.55
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	53.52	0	53.52	59.83	0	59.83	41.28	0	41.28	55.67	0	55.67
देशांतर्गत प्रवासखर्च	2.03	0	2.03	2.80	0	2.80	1.99	0	1.99	3.15	0	3.15
पेट्रोल, तेल व वंगण	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
कार्यालयीन खर्च	13.60	0	13.60	17.48	0	17.48	18.26	0	18.26	18.84	0	18.84
संगणक	15.50	0	15.50	18.83	0	18.83	16.95	0	16.95	13.84	0	13.84
भाडेपट्टी व कर	28.67	0	28.67	39.04	0	39.04	52.62	0	52.62	53.50	0	53.50
कंत्राटी सेवा	7.56	0	7.56	8.32	0	8.32	8.02	0	8.02	12.65	0	12.65
एकुण (एक) भारीत	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
दत्तमत	2300.32	0	2300.32	2566.94	0	2566.94	2559.71	0	2559.71	2921.19	0	2921.19
(क) वित्त व्यवस्थेची साधने												
वित्त विभाग मागणी क्रमांक जी-5												
2054 कोषागारे व लेखा प्रशासन												
एकुण (एक)												
भारित	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
दत्तमत	2300.33	0	2300.33	2566.94	0	2566.94	2559.71	0	2559.71	2921.19	0	2921.19

तक्ता क्रमांक 2
अधिदान व लेखा कार्यालयाचे कामकाज

अ.क्र	तपशिलवार बाबी	2014-2015	2015-2016
1	नियंत्रण अधिकाऱ्यांची संख्या	348	348
	आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांची संख्या	661	677
2	राजपत्रित अधिकाऱ्यांची संख्या (जे स्वत:चे वेतन देयक राजपत्रित अधिकाऱ्यांचे वेतन देयक या नमुन्यात कोषागारात सादर करतात)	310	322
3	स्विकृत देयकांची संख्या	202831	212973
4	देयकांची दैनिक सरासरी (270 दिवस धरुन)	751	789
5	देयकांचे प्रदान, संख्या व रक्कम (लाखात)		
	अ) धनादेशाव्दारे :-		
	संख्या	35016	38518
	रक्कम (लाखात)	984201	1082621
	ब) रोखीने :-		
	संख्या	1276	1404
	रक्कम (लाखात)	0	0
	क) इसीएस / एनईएफटी ने		
	संख्या	135865	149452
	रक्कम (लाखात)	2745373	3019910
	एकुण संख्या	172157	189374
	एकुण रक्कम (लाखात)	3729574	4102531
6	संकलन विभाग		
	अ) जमा नोंदी (चलनाव्दारे) संख्या	998097	129311
	ब) रक्कम (लाखात)	9000083	8631072
	क) खर्च नोंदी संख्या (धनादेशाव्दारे)	6832	5461
	ड) रक्कम (लाखात)	579568	635012

टिप :- वरील रकाना "क" मधील नोंदी धनादेशाव्दारे संख्या यामध्ये PWD, Forest Dept, PLA या धनादेशांचा समावेश आहे.

7	स्विकृत निवृत्तीवेतन आदेश संख्या	3349	3690
	स्विकृत उपदान आदेश संख्या	701	834
	स्विकृत उपदान आदेश रक्कम	2058	2468
	उपदान प्रदान संख्या	668	801
	उपदान प्रदान रक्कम	1956	2345

	स्विकृत अंशदान प्रदान आदेश संख्या	3278	4200
	अंशराशीकरण प्रदान	3114	3990
	अंशराशीकरण प्रदानाची रक्कम	11578	14836
	ठेवी-जमा ठेवी (रक्कम लाखांत)		
8	**अ**) चलनांची संख्या	1600	2147
	आ) ठेवीची रक्कम	33031	3928
	ठेवींची प्रदाने (रक्कम लाखांत)		
9	**अ**) प्रमाणकांची संख्या	228	251
	आ) खातेबदल संख्या	19	21
	इ) प्रदानाची एकूण रक्कम	620	4244
10	थकीत धनादेश मेळ	12	9

(V) कोषागार कार्यालयांची माहिती.

जिल्हा कोषागारे ही महाराष्ट्र राज्याच्या आर्थिक व्यवस्थापन प्रणालीचा कणा आहे. राज्य सरकारच्या वतीने महालेखापाल कार्यालयाने निश्चित केलेल्या नमुन्यांमध्ये जमा व खर्चाचे लेखे यांचा ताळमेळ ठेवण्याची जबाबदारी सर्व जिल्हा कोषागार कार्यालयांवर असते तसेच जिल्हा कोषागारातील व उपकोषागारांकडुन होणा-या जमा व प्रदानाच्या होणाऱ्या व्यवहाराबाबत जिल्हा कोषागार अधिकारी जबाबदार असतो. भारतीय रिझर्व्ह बँकेशी केलेल्या विशेष करारान्वये भारतीय रिझर्व्ह बँकेने प्राधिकृत केलेल्या राष्ट्रीय बँकांच्या शाखांमार्फत राज्य शासनाचे आर्थिक व्यवहार केले जातात.

पुर्वी सर्व जिल्हा कोषागारे हे महसुल व वनविभागाच्या नियंत्रणाखाली होती. सन 1955 पासुन सर्व जिल्हा कोषागारे वित्त विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली आणली गेली आहेत. सध्या राज्यात एकुण 34 जिल्हा कोषागारे व 323 उपकोषागारे आहेत. एकुण 323 उपकोषागारांपैकी 146 उपकोषागार कार्यालये ही उच्चश्रेणी आणि 177 निम्नश्रेणी उपकोषागार कार्यालये अशी वर्गीकृत करण्यात आलेली आहेत. उच्चश्रेणी उपकोषागारात म.वि.ले.से (अराजपत्रित गट ब) सहाय्यक लेखा अधिकारी व निम्नश्रेणी उपकोषागारात विभागीय सह संचालक, लेखा व कोषागारे यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली असलेले उपलेखापाल (वरिष्ठ लेखापाल) उपकोषागार अधिकारी म्हणुन कामकाज पाहतात.

जिल्हा कोषागारे व अधिनस्त उपकोषागारे ही जिल्हा कोषागार अधिकारी यांच्या अधिकारात असतात. राज्यातील 28 जिल्हा कोषागारांत कोषागार अधिकारी या पदावर म.वि.ले.से संवर्गातील सहाय्यक संचालक व ठाणे, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, अमरावती व नागपुर या सहा कोषागारांतील कोषागार अधिकारी म.वि.ले.से संवर्गातील उप संचालक दर्जाचे आहेत. म.वि.ले.से (गट ब) संवर्गातील अधिकारी अप्पर कोषागार अधिकारी या नात्याने कोषागार अधिकारी यांना दैनंदिन कामकाजात मदत करतात.

कार्यक्षम प्रशासनाकरीता जिल्हा कोषागारांमध्ये पुढील शाखा करण्यात आल्या आहेत.

1. आस्थापना.
2. लेखापरीक्षा.
3. ठेव.
4. संकलन.
5. निवृत्तीवेतन.
6. धनादेश.
7. मुद्रांक.
8. संगणक.
9. राष्ट्रीय पेन्शन योजना.

संचालक, लेखा व कोषागारे व विभागीय सह संचालक, लेखा व कोषागारे यांनी आयोजित केलेल्या तपासणीव्दारे जिल्हा कोषागारांच्या कामकाजाचे नियतकालिक निरिक्षण केले जाते. ही तपासणी तपशीलवार केली जाते व त्यामध्ये शासनाने विहित केलेल्या प्रश्नावलीतील सर्व मुद्यांचा अंतर्भाव असतो. तसेच जिल्हाधिकारी हे दरवर्षी माहे मार्च मध्ये कोषागारातील सुरक्षा कक्षाची तपासणी करतात.

महालेखापाल कार्यालय (मुंबई व नागपुर) यांचेकडुन राज्यातील सर्व जिल्हा कोषागारांची व उपकोषागारांची दरवर्षी तपासणी करण्यात येते. सदर तपासणीचा वार्षिक अहवाल महालेखापालांमार्फत वित्त विभाग महाराष्ट्र शासनाला सादर करण्यात येतो.

कोषागार कार्यालयांकरीता अर्थसंकल्पीय तरतुद
तक्ता क्रमांक 1

(रुपये लाखात)

तपशील	प्रत्यक्ष खर्च 2014-2015			अर्थसंकल्प 2015-2016			सुधारलेले अंदाज 2015-2016			अर्थसंकल्प 2016-2017		
	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण	योजनेतर	योजनांतर्गत	एकुण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
(3) 097 कोषागार आस्थापना												
भारित	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
दत्तमत	10762.81	0	10762.81	13501.35	893.20	14394.55	12497.44	625.24	13122.68	15095.14	400.00	15495.14
गौणशीर्ष एकुण अ स्थुल												
भारित	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
दत्तमत	10762.81	0	10762.81	13501.35	893.20	14394.55	12497.44	625.24	13122.68	15095.14	400.00	15495.14
097 वजाती एकुण (अ) निव्वळ												
भारित	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
दत्तमत	10762.81	0	10762.81	13501.35	893.20	14394.55	12497.44	625.24	13122.68	15095.14	400.00	15495.14
(ब) उद्दिष्टनिहाय वर्गीकरण												
वेतन	8679.47	0	8679.47	11165.44	0	11165.44	10104.29	0	10104.29	11350.05	0	11350.05
अतिकालीक भत्ता	1.25	0	1.25	1.94	0	1.94	1.75	0	1.75	1.87	0	1.87
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	179.24	0	179.24	179.34	0	179.34	228.48	0	228.48	224.25	0	224.25
देशांतर्गत प्रवासखर्च	89.75	0	89.75	119.00	0	119.00	106.63	0	106.63	125.50	0	125.50
पेट्रोल, तेल व वंगण	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
कार्यालयीन खर्च	330.64	0	330.64	400.04	0	400.04	422.82	0	422.82	1676.40	0	1676.40
मजुरी	7.36	0	7.36	8.00	0	8.00	8.00	0	8.00	9.00	0	9.00
व्यावसायिक सेवा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
संगणकावरील खर्च	1451.45	0	1451.45	1600.01	893.20	2493.21	1600.00	625.24	2225.24	1680.00	400.00	2080.00
भाडेपट्टी व कर	23.65	0	23.65	27.57	0	27.57	25.47	0	25.47	28.06	0	28.06
कंत्राटी सेवा	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0.01	0	0.01
प्रकाशने	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
एकुण बेरीज (एक) भारीत	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
दत्तमत	10762.81	0	10762.81	13501.35	893.20	14394.55	12497.44	625.24	13122.68	15095.14	400.00	15495.14
(क) वित्त व्यवस्थेची साधने												
वित्त विभाग मागणी क्रमांक जी-5												
2054 कोषागारे व लेखा												
गौणशीर्ष 003												
भारित	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
दत्तमत	10762.81	0	10762.81	13501.35	893.20	14394.55	12497.44	625.24	13122.68	15095.14	400.00	15495.14

तक्ता क्रमांक 2

कोषागार कार्यालयांचे कामकाज

अ.क्र.	तपशीलवार बाबी	2014-2015	2015-2016
(1)	(2)	(3)	(4)
1.	नियंत्रण अधिकाऱ्यांची संख्या	425	435
	(अ) आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांची संख्या		
	(1) जिल्हा कोषागारे	6093	6145
	(2) उप कोषागारे	6692	6763
	एकुण	12785	12908
2.	राजपत्रित अधिकाऱ्यांची संख्या (जे स्वत:चे वेतन देयक राजपत्रित अधिकाऱ्यांच्या देयक नमुन्यात कोषागारात सादर करतात असे राजपत्रित अधिकारी)		
	(1) जिल्हा कोषागारे	47	0
	(2) उप कोषागारे	6	0
	एकुण	53	0
3.	स्वीकृत देयकांची संख्या		
	(1) जिल्हा कोषागारे	1293702	1326784
	(2) उप कोषागारे	732067	782295
	(3) निवृत्तीवेतन धारकांची तयार केलेली देयके	99532	111023
	एकुण	2125301	2220102
4.	देयकांची दैनंदिन सरासरी	7430	7740
5.	देयकांचे प्रदान		
	(अ) काढलेल्या धनादेशांची संख्या	132709	110571
	(ब) रोखीने	--	--
	(क) बँकांव्दारे / इएफटी / सीएमपी व्दारे	1080904	1067554
	एकुण	1213613	1178125
6.	संकलन विभाग		
	(अ) जमा नोंदी (संख्या)	4763528	4635896
	(ब) रक्कम (लाखात)	7517070.89	6820884.39
	(क) खर्च नोंदी (संख्या)	1917473	1940636
	(ड) रक्कम (लाखात)	20418291.99	23884354.56
7.	स्वीकृत निवृत्तीवेतन आदेश संख्या		
	(अ) महाराष्ट्र राज्य	85550	92797
	(ब) केंद्रीय	127	126
	(क) इतर राज्ये	1127	1193
	एकुण	86804	94116
8.	स्वीकृत उपदान आदेश संख्या		
	(अ) महाराष्ट्र राज्य	49049	44874
	(ब) केंद्रीय	0	0
	(क) इतर राज्ये	52	49
	एकुण	49101	44923
9.	उपदान प्रदान संख्या		
	(अ) महाराष्ट्र राज्य संख्या	39455	42409
	(ब) केंद्रीय	0	0

	संख्या		
	(क) इतर राज्ये संख्या	106	38
	एकुण संख्या	39561	42447
10.	स्वीकृत अंशराशीकरण प्रदान आदेश संख्या		
	(अ) महाराष्ट्र राज्य संख्या	38744	41519
	(ब) केंद्रीय संख्या	0	0
	(क) इतर राज्ये संख्या	45	50
	एकुण संख्या	38789	41569
11.	अंशराशीकरण प्रदान (संख्या)		
	(अ) महाराष्ट्र राज्य संख्या	37844	40250
	(ब) केंद्रीय संख्या	0	0
	(क) इतर राज्ये संख्या	44	50
	एकुण संख्या	37888	40300
12.	ठेवी - जमाठेवी		
	(अ) चलनांची संख्या	629316	572914
	(ब) खातेबदल नोंदी संख्या	1249	684
	(क) ठेवींची एकुण रक्कम (लाखांत)	837907.67	957633.67
13.	ठेवींची प्रदाने		
	(अ) प्रमाणकांची संख्या	234078	226618
	(ब) खातेबदल नोंदी	729	545
	(क) प्रदानाची एकुण रक्कम (लाखात)	4709389.29	792146.35
14.	थकीत धनादेश मेळ	---	---
15.	मुद्रांक		
	(अ) मुद्रांक व्यवहार संख्या		
	1) न्यायीक	312328	320690
	2) न्यायीकेतर	577538	639884
	एकुण	889866	960574
	(ब) मुद्रांक विक्री मुल्य (लाखांत)		
	1) न्यायीक	378674.40	353358.21
	2) न्यायीकेतर	581041.24	663058.27
	एकुण	959715.64	1016416.48

कोषागारनिहाय पारित करण्यात आलेल्या देयकांची संख्या

अ.क्र.	कोषागाराचे नांव	5 दिवसांमध्ये पारित करण्यात आलेल्या देयकांची संख्या		5 दिवसांनंतर पारित करण्यात आलेल्या देयकांची संख्या	
		2014-2015	2015-2016	2014-2015	2015-2016
1	ठाणे	31513	25679	28523	20653
2	रायगड	14693	12564	2985	2442
3	रत्नागिरी	22349	15512	1065	1191

4	सिंधुदूर्ग	12353	9032	991	1021
5	पालघर	2193	4335	1028	2465
6	पुणे	50460	66425	57110	18073
7	सातारा	24283	19473	844	754
8	सांगली	17223	13578	5582	5026
9	सोलापुर	29486	17857	4021	8146
10	कोल्हापुर	35685	20950	6456	12754
11	औरंगाबाद	46375	40415	6531	3723
12	परभणी	17905	15573	854	541
13	बीड	16827	15185	2979	1682
14	नांदेड	25295	22288	5517	3283
15	उस्मानाबाद	16507	14120	2923	1644
16	जालना	15019	13064	2020	1602
17	लातुर	24956	19730	649	1942
18	हिंगोली	10330	8541	511	435
19	गोंदिया	15306	15872	4645	681
20	वर्धा	16994	10632	3532	6776
21	नागपुर	54501	36358	32518	36279
22	भंडारा	16794	15443	3524	1375
23	चंद्रपुर	27823	21801	4173	3445
24	गडचिरोली	19854	16317	1480	568
25	नाशिक	25901	18727	24594	20338

अ.क्र.	कोषागाराचे नांव	5 दिवसांमध्ये पारित करण्यात आलेल्या देयकांची संख्या		5 दिवसांनंतर पारित करण्यात आलेल्या देयकांची संख्या	
		2014-2015	2015-2016	2014-2015	2015-2016
26	धुळे	16697	11949	5419	6027
27	जळगांव	22577	16450	3500	3538
28	अहमदनगर	24095	19527	3309	3166
29	नंदुरबार	9820	8659	2968	1500
30	अमरावती	16026	13498	27201	22466
31	अकोला	13789	11320	13175	8662
32	बुलडाणा	14594	9809	4399	4982
33	यवतमाळ	16320	15153	6487	4278
34	वाशिम	9021	6522	4687	3219

35	अ व ले कार्यालय.	86354	49780	79290	66788
एकुण		820018	652138	355490	281465

वित्तीय वर्ष 2016-2017 मध्ये प्राप्त होणारी देयके 5 दिवसांचे आत निकाली काढण्याची दक्षता घेण्यात येईल